

COVID-19 Pandemisinde; Yönetici ve Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim, Öğretmen ve Öğrenci Kavramlarına İlişkin Metaforik Algıları

Aysun Bay Dönertaş*, Burcu Akkaya**, Turan Akman Erkılıç***

Makale Geliş Tarihi: 20/07/2022

Makale Kabul Tarihi: 17/08/2022

DOI: 10.35675/befdergi.1145922

Öz

İlkokul yönetici ve öğretmenlerinin, COVID-19 pandemisinde; “uzaktan eğitim”, “uzaktan eğitimde öğretmen” ve “uzaktan eğitimde öğrenci” kavramlarına ilişkin metaforik algılarını ortaya koymayı amaçlayan bu araştırma nitel bir araştırma olarak tasarlanmıştır. Çalışma grubunu maksimum çeşitlilik örneklemeyle seçilen 53’ü yönetici, 166’sı öğretmen toplam 219 katılımcı oluşturmaktadır. Katılımcıların metaforik algıları yarı-yapılandırılmış görüşme formu aracılığı ile belirlenmiştir. Veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırma sonuçlarına katılımcıların metaforik algılarının her üç kavramda da “olumlu” ve “olumsuz” olmak üzere iki ana kategoriye ve bu kategoriler altında alt kategorilere ayrıldığı tespit edilmiştir. Katılımcıların “uzaktan eğitim” ve “uzaktan eğitimde öğrenci”ye ilişkin metaforik algıları çoğunlukla olumsuzdur. Buna karşılık her iki katılımcı grubunda “uzaktan eğitimde öğretmen”e ilişkin metaforik algılar ise çoğunlukla olumludur. Araştırma bulgularına dayalı olarak; uzaktan eğitim sürecini daha etkili, etkileşimli kılabilecek ve kolaylaştıracak uygulamaların planlanması, uzaktan eğitim sürecinin etkili yönetilmesine dönük öğretmenlerin mesleki becerilerinin geliştirilmesi, uzaktan eğitimde öğrenciyi daha aktif kılacak uygulamaların hayata geçirilmesi yönünde önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: COVID-19, metafor, metaforik algı, pandemi, uzaktan eğitim

In the COVID-19 Pandemic; Metaphorical Perceptions of Administrators and Teachers on the Concepts of Distance Education, Teacher and Student

Abstract

* Milli Eğitim Bakanlığı, Okul Öncesi Öğretmeni, Eskişehir, Türkiye, aysunbay@gmail.com, ORCID: 0000-0003-1219-7181

** Milli Eğitim Bakanlığı, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni, Eskişehir, Türkiye, akkaya.eyt@gmail.com, ORCID: 0000-0002-4571-9065

*** Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı, Eskişehir, Türkiye, terkilic@anadolu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-2507-2663

Kaynak Gösterme: Bay-Dönertaş A., Akkaya B. & Erkılıç T. A. (2022). Covid-19 pandemisinde; yönetici ve öğretmenlerin uzaktan eğitim, öğretmen ve öğrenci kavramlarına ilişkin metaforik algıları. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(36), 1174-1206.

This qualitative study was designed to reveal the metaphorical perceptions of primary school administrators and teachers about the concepts of "distance education," "teacher," and "student" during the COVID-19 pandemic. The study group consists of 219 participants, with 53 administrators and 166 teachers chosen using maximum diversity sampling. To ascertain the participants' metaphorical perceptions, a semi-structured interview form was used. The content analysis method was used to analyse the data. According to the findings of the study, participants' metaphorical perceptions are divided into two major categories: "positive" and "negative" in all three concepts and subcategories under these categories. Both participant groups have mostly negative metaphorical perceptions of "distance education" and "distance education students." On the other hand, both participant groups have mostly positive metaphorical perceptions of "distance education teachers." Based on the research findings; suggestions were made to plan the applications that will make the distance education process more effective, interactive and easier, to improve the professional skills of the teachers for the effective management of the distance education process, and to implement the practices that will make the student more active in distance education.

Keywords: COVID-19, metaphor, metaphorical perception, pandemic, distance education

Giriş

COVID-19 pandemisinin şimdiye kadar karşılaşılan en zorlu salgın olduğunu söylemek mümkündür. 30 Ocak 2020 tarihinde Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) COVID-19'u halk sağlığı acil durumu ilan etmiş, tüm ülkelere toplanma çağrısında bulunmuştur. DSÖ; virüsü test etme, hastaların tedavisi, halkın bilgilendirilmesi ve daha fazla vaka için hazırlıklı olma gibi konularda ülkelere tavsiyelerde bulunmuştur (WHO, 2020). Bu tavsiyeler ışığında vaka sayılarını kontrol altına almak amacıyla dünya genelinde ülkelerin çeşitli önlemler aldığı görülmüştür. Salgındaki bulaş riskini azaltmak amacıyla dünyanın birçok yerinde okullarda yüz yüze eğitim etkinliklerine ara verilmiştir.

Salgın sürecinde Türkiye'de 2019-2020 eğitim öğretim yılı etkinlikleri 30 Mart 2020 tarihinden eğitim öğretim yılı sonuna kadar uzaktan eğitim yoluyla gerçekleştirilmiştir. İlkokullarda 2020-2021 eğitim öğretim yılı etkinlikleri; 31 Ağustos 2020 tarihinde uzaktan eğitim yoluyla başlamış, aşamalı geçiş planı doğrultusunda eğitim etkinlikleri hibrit (iki gün yüz yüze, diğer günler uzaktan) olarak planlanmış, 30 Kasım 2020 ile 1 Mart 2021 tarihleri arasında yeniden uzaktan eğitime geçilmiştir. 1 Mart 2021 ile 10 Nisan 2021 tarihleri arasında ilkokullarda eğitim öğretim etkinlikleri hibrit olacak şekilde yeniden başlamış, COVID-19 vaka sayılarındaki artış nedeniyle 1 Haziran 2021 tarihine kadar yeniden uzaktan eğitime geçilmiştir. 2 Haziran 2021 tarihinden eğitim öğretim yılı sonuna kadar eğitim öğretim etkinlikleri hibrit olacak şekilde sürdürülmüştür (MEB, 2021). Eğitim öğretimin uzaktan yürütüldüğü süreçte dersler MEB tarafından kurulan Eğitim

Bilişim Ağı (EBA) ile Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu işbirliği ile kurulan TRT-EBA İLKOKUL tv kanalı üzerinden yürütülmüştür (EBA, 2021; TRT, 2021).

Salgının seyrine göre eğitim öğretim etkinliklerinin farklı senaryolarda sürdürülmesi; yöneticilerin, öğretmenlerin, öğrencilerin ve ailelerin daha önce karşılaşmadıkları yeni durumları deneyimlemelerini de beraberinde getirmiştir. Yapılan araştırmalara göre öğretmenler salgın sürecinde; teknolojik yeterliklerini geliştirme, etkileşimli kaynaklara sahip olma, kullanıcı dostu bir eğitim platformundan yararlanabilme, psikolojik iyi olma halini sağlama gibi ihtiyaçlarının olduğunu (Alan, 2021), derse hazırlığın zaman aldığını, öğrencilerin dikkatini toplamakta zorlandıklarını, sayısal derslerin öğretiminde zorlandıklarını, dersleri heyecanla beklediklerini (Kurnaz, Kaynar, Şentürk Barışık & Doğrukök, 2020) ifade etmişlerdir. Ayrıca Kavrayıcı ve Kesim (2021) tarafından yapılan başka bir araştırmada; COVID-19 sürecinde okul müdürlerinin fiziki, bilgilendirici ve üretime katılma boyutlarında önlemler aldıkları tespit edilmiştir. Adı geçen araştırmada okul müdürleri; öğretmenlerin tamamına çevrimiçi ders tanımlayamamalarının öğretmenlerin eğitim öğretim sürecine katılımını olumsuz şekilde etkilediğini, ayrıca bazı sınıflarda çevrimiçi ders olmamasının öğretmen-öğrenci etkileşimini azalttığını ve özellikle birinci ve ikinci sınıf öğrencilerinde duygusal boşluklar yarattığını ifade etmişlerdir.

Uzaktan eğitim, öğretmen ve öğrenci kavramlarına ilişkin görüş ve metaforik algıların ortaya konulduğu çalışmaların uzaktan eğitim etkinliklerinin daha etkili bir şekilde planlanması ve yürütülmesinde önemli rol oynayacağı bir gerçektir. Benzer şekilde bu çalışmalar öğretmenlerin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimlerinin ihtiyaca göre yürütülmesinde daha etkili planlamaların gerçekleştirilmesini sağlayabilir. Nitekim Akkaya (2021) metaforlara yönetim, tıp, mühendislik, eğitim ve daha birçok alanda rastlamanın mümkün olduğunu belirtmiş ve özellikle eğitim alanında yapılandırıcı eğitim yaklaşımının ön plana çıktığı günümüzde somuttan soyuta, bilinenen bilinmeyene doğru ilerleyerek öğrenmenin gerçekleşebilmesi amacıyla düzenlenen eğitim durumlarında başvurulan ilk araçlardan birinin metafor olduğuna dikkat çekmiştir. Ayrıca araştırmacı; öğretmenlerin hizmet öncesinde ve hizmet içinde yetiştirilmesi ve mesleki yeterliklerin kazandırılması, mesleğe dair algılarının tespit edilmesi ve algılarının farkına varmalarının sağlanması gibi konularda da metaforların yaygın olarak kullanıldığını ifade etmiştir.

Alanyazın incelendiğinde, öğretmen, öğrenci ve velilerin uzaktan eğitim algılarının metaforlarla belirlendiği (Kaban, 2021), farklı kademelerde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitimde öğrencileriyle kurdukları iletişimin ve verdikleri ödevlerin metaforlar yoluyla değerlendirildiği (Kazu, Bahçeci, Kurtoğlu & Yalçın, 2021), uzaktan eğitime ilişkin ilkökul öğretmen görüşlerinin nitel araştırma yöntemiyle incelendiği (Demir & Özdaş, 2020), farklı sınıf seviyelerinde derse giren öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin görüşlerinin nitel araştırma yöntemiyle

incelendiği (Kurnaz, Kaynar, Şentürk Barışık & Doğrukök, 2020) çeşitli araştırmalara rastlanmıştır.

Dilde hâlihazırda var olan kelimelerle bir nesneyi, bir olayı ya da olguyu anlatmak bazen mümkün olmamaktadır. Ayrıca insanoğlu; duygularını, düşüncelerini, hayallerini estetik değer katarak ortaya çıkardığı edebi ürünlerde de anlatımı renklendirmek, ona ahenk katmak ve süslü söz söylemek ihtiyacı duymaktadır. Bunların dışında günlük yaşamda kullanılan dilde de daha anlaşılır olmak, daha somut ifadelerle yer vermek, bilinmeyi tarif etmeye çalışmak çabalarına da her zaman rastlamak mümkündür. Tüm bu amaçları gerçekleştirebilmek ereğiyle başvuru en sık yöntemlerden biri benzetme/aktarım yapmaktır. Metafor olarak da adlandırılan bu ifadeler; bir fenomenin ya da bir nesnenin bilinen kelimelerle ifade edilerek betimlenmesini ve bu yolla somutlaştırılmasını, görünür hale getirilmesini ve anlaşılmasını sağlamaktadır (Akkaya, 2021).

Eğitim uygulamalarının mevcut durumunu anlama ve araştırmada, metaforların araç olarak kullanıldığı bilinmektedir (Balcı, 2010, 142). Yunanca “Metapherin” kelimesinden türetilmiş olan “aktarım” anlamına gelen metafor, *meta* (değiştirmek) ve *pherein* (taşımak) sözcüklerinin birleştirilmesiyle oluşturulmuştur. Metafor, bir kelimeyi veya kelimenin tam olarak belirtmediği bir şeyi tanımlamak için kullanılan bir konuşma şeklidir (McGlone, 2007, 109; Levine, 2005, 172). İngilizce bir kelime olan “metafor” (metaphor), Türkçede “benzetme, eğretileme”, eski Türkçede “meczaz”, Arapçada “istiare” kelimeleriyle karşılanmaktadır. Metafor; bir şeyi veya bir fikri ona çok benzer niteliklere sahip başka bir şey ile “gibi”, “benzer” sözcüklerini kullanmaksızın istenen tanımlamayı yapmak, anlatıma üslup güzelliği ve kolaylığı katmak için kullanılan sözcük ya da sözcük kümesidir (Aydın, 2006, 10). Balcı’ya (2010, 142) göre metafor “kelimelerin gerçek anlamları dışında başka anlamlarda kullanılmaları”dır.

Metafor kavramına ilişkin ilk çalışmalar Aristoteles’in M.Ö. 350 yılında yazdığı “Poetics”, “Poetika” adlı eserinde görülmektedir. Eserin Türkçe çevirisinde metafor “eğretileme” olarak, “türden çeşide, çeşitten türe, çeşitten çeşide bir kaymayla ya da bir benzeşim ilişkisi içinde bir adın, başka bir şey için kullanılması” şeklinde ifade edilmektedir (Aristoteles, 2007, 41). Metafora ilişkin bir diğer ifade Keklik (1984,17) tarafından şu şekilde aktarılmaktadır: “Soyut olan bir meselenin anlaşılmasında güçlük çıktığı takdirde, anlaşılmasını kolaylaştırmak”. Metafor sosyal gerçeğin mecazi olarak yansıtılmasıdır. Örneğin organizma metaforu, örgütü canlı bir varlığa benzeterek tıpkı canlılar gibi yaşaması için çevresiyle alışverişte bulunması gerektiğini belirtir (Balcı, 2003, 30).

Metaforlar; olay, olgu ya da durumların anlatımına güzellik katmak, anlaşılabilirliğini kolaylaştırmak için, benzerliklerinden yola çıkarak onların yerine kullanılacak tanım ya da sözcükler olarak ifade edilebilir. Genel olarak örgüt yaşamında ve özel olarak eğitim örgütlerinde metaforların işlevlerini şu şekilde sıralamak mümkündür (Botha, 2009, 433; Morgan, 1998, 393-398): Metaforlar; (i) örgütsel yaşamı

anlamanın ve biçimlendirmenin yollarını arar, (ii) yeni tarzlarda düşünme ve davranmaya özendirir, (iii) iç görü ufku genişletir ve yeni olasılıkların önünü açar, (iv) çok sayıda görüş açısı ve davranış tarzı yaratabilir, (v) sezgisel olarak keşif için bir araç olarak işlev görebilir, (vi) iletişim aracı olarak işlev görebilir, (vii) okulun niteliğini anlamaya aracılık eder, (viii) planlanan eğitim politikalarını oluşturabilir, (ix) öğretme sürecini oluşturabilir, (x) çoğunlukla öğretme yaklaşımı olarak işlev görür, (xi) öğretim etkinliklerini uygulamaya yardımcı olur, (xii) öğrenenlerin veya öğrenme sürecinin yolunu belirler, (xiii) öğretilen konunun içeriğinin karakteristik özelliklerini oluşturur.

Bu araştırmanın problemi; ilkokullarda görev yapan yönetici ve öğretmenlerin COVID-19 pandemisi sürecinde; “uzaktan eğitim”, “uzaktan eğitimde öğretmen” ve “uzaktan eğitimde öğrenci” kavramlarına ilişkin metaforik algılarının ne olduğudur. Araştırma kapsamında yapılan alanyazın taramasında; uzaktan eğitim sürecinin öğeleri olan “öğretmen”, “öğrenci” ve “uzaktan eğitim” kavramlarına ilişkin birçok araştırma olduğu ancak bu üç öğeyi aynı anda ve bütüncül şekilde ele alan herhangi bir araştırma olmadığı görülmüştür. Bu açıdan araştırmanın alanyazındaki bu boşluğu dolduracağı umulmaktadır.

Araştırma Eskişehir ili merkez ilçelerindeki (Odunpazarı ve Tepebaşı) kamu ilkokullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin COVID-19 pandemisinde; uzaktan eğitim, uzaktan eğitimde öğretmen ve uzaktan eğitimde öğrenciye ilişkin metaforik algılarını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Yönetici ve öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin kullandıkları metaforlar nelerdir?
2. Yönetici ve öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin kullandıkları metaforlar arasındaki farklar nelerdir?
3. Yönetici ve öğretmenlerin uzaktan eğitimde öğretmenin rolüne/durumuna ilişkin kullandıkları metaforlar nelerdir?
4. Yönetici ve öğretmenlerin uzaktan eğitimde öğretmenin rolüne/durumuna ilişkin kullandıkları metaforlar arasındaki farklar nelerdir?
5. Yönetici ve öğretmenlerin uzaktan eğitimde öğrencinin durumuna ilişkin kullandıkları metaforlar nelerdir?
6. Yönetici ve öğretmenlerin uzaktan eğitimde öğrencinin durumuna ilişkin kullandıkları metaforlar arasındaki farklar nelerdir?

Araştırmada bu genel amaç ve alt amaçlar doğrultusunda kamu ilkokullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecine ilişkin algıları metaforlar aracılığıyla ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Kamu ilkokullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin COVID-19 pandemisinde; uzaktan eğitim, uzaktan eğitimde öğretmen ve uzaktan eğitimde öğrenciye ilişkin metaforik algılarını ortaya koymayı amaçlayan bu çalışma nitel araştırma desenlerinden durum çalışması esas alınarak yapılandırılmıştır. Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman incelemesi gibi nitel bilgi toplama yöntemlerini kullanarak, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasını amaçlayan araştırma olarak tanımlanabilir (Yıldırım & Şimşek, 2006). Bir olgunun derin ve bütüncül bir biçimde anlaşılması amacıyla kullanılan durum çalışması, bağlamın ya da durumların sınırlarının kesin bir biçimde bilinmediği zamanlarda kullanılır (Creswell, 2013). Bu çalışmada yönetici ve öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecine ilişkin algıları ortaya konulmaya çalışıldığından katılımcılardan; uzaktan eğitim, uzaktan eğitimde öğretmen ve öğrenciye ilişkin metaforlar üretmeleri istenmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2020-2021 eğitim öğretim yılının ikinci yarısında Eskişehir ilinde COVID-19 pandemi sürecinde kamu ilkokullarında uzaktan eğitim etkinliklerini sürdüren 53'ü okul yöneticisi ve 166'sı öğretmen olmak üzere toplam 219 eğitimci oluşturmaktadır. Çalışma grubu maksimum çeşitlilik örnekleme tekniği ile belirlenmiştir. Bu örnekleme tekniğinde amaç belirli probleme taraf olacak kişilerin çeşitliliğini maksimum derecede yansıtmak ve bu çeşitliliklerde ortak olguların olup olmadığını ortaya koymaya çalışmaktır (Yıldırım & Şimşek, 2006). Çalışma grubuna ait demografik bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1.

Katılımcıların Demografik Değişkenlere Göre Dağılımı

Değişkenler	Kategoriler	Yönetici		Öğretmen		Toplam	
		n	%	n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	11	20,8	109	65,7	120	54,8
	Erkek	42	79,2	57	34,3	99	45,2
Yaş	22-30	2	3,7	16	9,6	18	8,2
	31-40	25	47,2	51	30,8	76	34,7
	41-50	17	32,1	57	34,3	74	33,8
	51 ve üzeri	9	17	42	25,3	51	23,3
	1-5			7	4,2	7	3,2
Mesleki kıdem (yıl)	6-10	5	9,4	29	17,5	34	15,3
	11-15	14	26,4	27	16,3	41	18,8
	16-20	15	28,3	16	9,6	31	14,2
	21 ve üzeri	19	35,9	87	52,4	106	48,5
	1-3	24	45,3	50	30,1	74	33,8
Bulunduğu okulda çalışma süresi (yıl)	4-6	21	39,6	24	14,5	45	20,5
	7-9	5	9,4	42	25,3	47	21,5
	10 ve üzeri	3	5,7	50	30,1	53	24,2
Tüm değişkenler için toplam		53	24,2	166	75,8	219	100

Tablo 1 incelendiğinde katılımcıların 120'sinin (%54,8) kadın, 99'unun (%45,2) ise erkek olduğu görülmektedir. Bu dağılımın öğretmenlik mesleğinde özellikle temel

eğitim kademesinde kadın öğretmenlerin çoğunlukta olmasından kaynaklandığı düşünülmüştür. Katılımcıların %75,8'i öğretmen, %24,2'si yöneticidir. Bu katılımcıların %8,2'si 22-30 yaş aralığında iken, %34,7'si 31-40 yaş, %33,8'i 41-50 yaş, %23,3'ü ise 51 ve üzeri yaş aralığındadır. Katılımcıların %3,2'si 1-5 yıl arasında mesleki kıdeme sahip ve bu katılımcıların tamamı öğretmendir. Başka bir deyişle katılımcılar arasında mesleki kıdemi 1-5 yıl arasında olan yönetici bulunmamaktadır. Buna ek olarak, katılımcıların %15,3'ü 6-10 yıl, %18,8'i 11-15 yıl, %14,2'si 16-20 yıl, %48,5'i 21 yıl ve üzeri mesleki kıdem aralığında bulunmaktadır. Ayrıca katılımcıların buldukları okulda görev yaptıkları süreler incelendiğinde; %33,8'inin 1-3 yıl, %20,5'inin 4-6 yıl, %21,5'inin 7-9 yıl ve %24,2'sinin 10 yıl ve üzeri zaman aralığında olduğu görülmektedir. Dolayısıyla katılımcıların çoğunluğunun öğretmenlik mesleğinde ve yöneticilik görevlerinde kıdemli eğitimcilerden oluştuğunu söylemek mümkündür.

Verilerin Toplanması

Araştırmaya veri toplamak amacıyla demografik bilgiler ve üç sorudan oluşan “İlkokulda Görev Yapan Yönetici ve Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecine İlişkin Metaforik Algıları” formu “Google Form” uygulaması aracılığıyla oluşturulmuştur. Form, alan uzmanlarının görüşüne sunulmuş ve uzman görüşleri doğrultusunda gerekli görülen düzeltmeler yapılarak bir ön uygulama gerçekleştirilmiştir. Ön uygulama sonrasında form, araştırmanın çalışma grubunda yer alan yönetici ve öğretmenlerle çevirim içi ortamda paylaşılmış ve gönüllülük esasına dayalı olarak katılımcılardan yanıtları alınmıştır. İki bölümden oluşan formun ilk bölümünde katılımcılara ait kişisel bilgilere, ikinci bölümde ise açık uçlu üç soruya yer verilmiştir. Katılımcılardan; ilk soruda “Uzaktan eğitim ... gibidir. Çünkü ...”, ikinci soruda “Uzaktan eğitimde öğretmen ... gibidir. Çünkü ...”, üçüncü soruda ise “Uzaktan eğitimde öğrenci... gibidir. Çünkü ...” cümlelerini tamamlamaları istenmiştir.

Verilerin Çözümlemesi

Verilerin çözümlemesinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizinde verilerin içinde gizlenen gerçeklerin ortaya çıkarılması amaçlanır (Corbin & Strauss, 1990). Nitekim bu amaçla kategoriler belirlenir, veriler bu kategorilere kodlanır ve bulgular yorumlanır (Creswell, 2013). Bu bağlamda Elektronik ortamda toplanan 236 form analiz öncesinde gözden geçirilmiş, cevaplarda boşlukların olduğu 4 yönetici ve 13 öğretmen formu değerlendirmeye dâhil edilmemiştir. Daha sonra 53 yönetici ve 166 öğretmen olmak üzere toplam 219 katılımcının oluşturduğu metaforlar; yöneticiler için “Y1, Y2, Y3...” öğretmenler için “Ö1, Ö2, Ö3...” olacak şekilde kodlama yapılarak Microsoft Excel programına aktarılmıştır. Bu aşamada katılımcıların ürettiği metaforlar “uzaktan eğitim”, “uzaktan eğitimde öğretmen” ve “uzaktan eğitimde öğrenci” kavramlarına ilişkin ortak özellikleri bakımından incelenmiş, konusu, kaynağı ve konu ile kaynak arasındaki ilişki bakımından analiz edilmiştir. Kategoriler ve alt kategoriler oluşturulurken alanyazında yer alan çalışmalar (Duran, 2022; Kaban, 2021; Bozkurt, 2020; Saban, 2009) gözden geçirilmiş, katılımcıların ilgili sorulara ürettikleri benzer

unsurları içeren metaforlar belirli kategoriler ve alt kategoriler altında toplanarak düzenlenmiştir. Yönetici ve öğretmen metaforlarına ilişkin görüşler araştırmacılar dışındaki bir uzman tarafından tekrar kodlanmış ve Miles ve Huberman'ın (2015) önerdiği güvenilirlik formülü ile araştırmanın güvenilirliği %90 olarak hesaplanmıştır. Bunun yanında, katılımcıların demografik bilgilerinin dağılımı ve üretilen metaforların kullanılma sıklıkları (frekans) hesaplanmış ve tablolara yerleştirilerek yorumlanmıştır. Son olarak bulgular yorumlanırken katılımcıların ürettikleri metaforlara ilişkin doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

Bulgular ve Yorum

İlkokul yönetici ve öğretmenlerinin COVID-19 pandemisinde; uzaktan eğitim, uzaktan eğitimde öğretmen ve öğrenciye ilişkin metaforik algılarını ortaya koymayı amaçlayan bu araştırmada katılımcılar tarafından kullanılan benzer metaforlar belirli kategoriler altında toplanarak düzenlenmiş ve bulgular araştırmada yanıt aranan sorular çerçevesinde tartışılmıştır.

Katılımcıların Uzaktan Eğitim Kavramına İlişkin Kullandıkları Metaforlar ve Metaforların Karşılaştırılması

Bu başlık altında yönetici ve öğretmenlerin COVID-19 pandemisinde uzaktan eğitime ilişkin kullandıkları metaforlara yönelik bulgular incelenmiş, ayrıca katılımcıların uzaktan eğitim kavramına ilişkin kullandıkları metaforlar farklılık ve benzerlikleri yönünden karşılaştırılmıştır.

Yöneticilerin uzaktan eğitim kavramına ilişkin kullandıkları 50 farklı metafor; iki kategori ve bu kategoriler altında toplamda yedi alt kategoride değerlendirilmiştir. Yöneticilerin uzaktan eğitime ilişkin kullandıkları metaforlar, kategoriler, alt kategoriler, frekans ve yüzde dağılımları Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2.

Yöneticilerin Uzaktan Eğitim Kavramına İlişkin Kullandıkları Metaforlar

Kategoriler	Alt Kategoriler	Metaforlar	Metafor Sayısı	f
Olumsuz	Zorlayıcı	Gayret (2), gemi, uzaydan görüşmek, tadılmayan yemek, fazla sorumluluk, köy, platonik aşk, şehirlerarası aşk, tır şoförü, lüks araba, uçurtma, imkân eşitsizliği	12	13
	Etkisiz	Su, suya yazı yazmak, beyhude çaba, masal, su alan kayıkta kürek çekmek, uçan mürekkep, siyah-beyaz tv, içi boş karpuz, kış güneşi, mum, kanatsız kuş	11	11
	Belirsiz	Tartışma programı, kapağı kapalı tencere, bal, tartışma programı, define aramak, evren, sessiz sinema, uzay, yıldız, otobüs, okyanusta kürek çekmek	11	11
	Etkileşimsiz	Sinema (2), sanal, dokunmadan sevmek, spiker, radyo yayını, televizyon, yabancı, tableten kitap okumak, makine	10	11

	Karmaşık	Çorba, nar	2	2
Olumlu	Faydalı	Güneş (2), antibiyotik, kitap	3	4
	Değerli	Uzaktan sevmek	1	1
Toplam			50	53

*Her katılımcı bir metafor üretmiş, çakışan metaforların sayısı üçüncü sütunda belirtilmiştir.

Tablo 2 incelendiğinde araştırmaya katılan 53 yöneticinin her birinin metafor ürettiği ve bu metaforlardan 50'sinin birbirinden farklı olduğu görülmektedir. Katılımcıların ürettikleri 50 metafor bütüncül olarak değerlendirilmiş, *olumsuz* ve *olumlu* olarak iki temel kategori altına kodlanmıştır. Ayrıca metaforlar bu kategoriler altında tekrar sınıflandırılmış ve *olumsuz* kategori altında “zorlayıcı, etkisiz, belirsiz, etkileşimsiz, karmaşık” olmak üzere beş, *olumlu* kategori altında ise “faydalı, değerli” olmak üzere iki alt kategori oluşmuştur. Kodlamalar sonucunda metaforların tamamına yakınının (f=48) olumsuz buna karşın yalnızca beş metaforun olumlu kategoriye kodlandığı görülmüştür. Dolayısıyla yöneticilerin tamamına yakınının uzaktan eğitim kavramına ilişkin algılarının olumsuz olduğunu söylemek mümkündür.

Tablo 2’de görüldüğü üzere, 53 yöneticiden 48’i uzaktan eğitim kavramını olumsuz metaforlarla tanımlamışlardır. *Olumsuz* kategorisini oluşturan bu metaforlar kendi içinde beş alt kategoriye ayrılmıştır. Buna göre 13 yönetici ürettikleri “gayret, uzaydan görüşme, imkân eşitsizliği” gibi metaforlarla uzaktan eğitimin “zorlayıcı” olduğuna dair görüş bildirmiştir. Uzaktan eğitimin etki düzeyinin düşük olduğuna işaret eden 11 katılımcı bulunmaktadır. Bu nedenle bu yönde belirtilen katılımcı görüşlerinin kodlandığı alt kategori “etkisiz” olarak adlandırılmıştır. Benzer şekilde; uzaktan eğitimin “belirsiz” ve “etkileşimsiz” olduğuna işaret ederek olumsuz yönde metafor üreten katılımcı sayıları da 11’dir. Buna karşılık uzaktan eğitimin “karmaşık” alt kategorisine kodlanan metafor sayısı yalnızca ikidir. Başka bir deyişle yöneticilerin yalnızca ikisi uzaktan eğitimin “karmaşık” olduğunu düşünmektedir. Olumsuz metaforlar incelendiğinde yöneticiler, çoğunlukla uzaktan eğitimin “zorlayıcı” olduğunu düşünmektedirler.

Yöneticilerin uzaktan eğitime ilişkin kullandıkları metaforlar incelendiğinde yalnızca beşinin *olumlu* olduğu tespit edilmiştir. Başka bir deyişle uzaktan eğitime ilişkin algısı olumlu yönde olan yalnızca beş yönetici bulunmaktadır. Bu yöneticilerden dördü uzaktan eğitimin “güneş gibi”, “antibiyotik gibi” ve “kitap gibi” olduğunu belirtmişler ve “faydalı” olduğuna işaret etmişlerdir. Uzaktan eğitime ilişkin olumlu algıya sahip yöneticilerden yalnızca biri ise uzaktan eğitimin “uzaktan sevmek” kadar değerli olduğunu ifade etmiştir.

Daha anlaşılır olması adına, yöneticilerin uzaktan eğitime ilişkin kullandıkları metafor ifadelerinden bazıları aşağıda verilmiştir.

Y02: “Uzaktan eğitim **platonik aşk** gibidir. Çünkü seversin ama ulaşamazsın.”

Y03: “Uzaktan eğitim **su** gibidir. Çünkü yazdığımız her şey silinir.”

Y13: “Uzaktan eğitim **kapağı kapalı tencere** gibidir. Çünkü yemek pişiyor ama pişip pişmediğini anlamak zor.”

Y38: “Uzaktan eğitim **tableten kitap okumak** gibidir. Çünkü okursun, ama kitap kokusu almazsın.”

Y09: “Uzaktan eğitim **çorba** gibidir. Çünkü yapılan uzaktan eğitim faaliyetlerinde program, zaman, yönetim faaliyetleri, karar çeşitliliği vb. her şey birbirine karışmış eğitim sistemi çorba olmuştur.”

Y21: “Uzaktan eğitim **güneş** gibidir. Çünkü yolunu aydınlatır.”

Y43: “Uzaktan eğitim **uzaktan sevmek** gibidir. Çünkü kavuşamayan sevenler dijital ortamda buluşuyorlar.”

Öğretmenlerin uzaktan eğitim kavramına ilişkin kullandıkları 133 farklı metafor; iki kategori ve bu kategoriler altında toplamda sekiz alt kategoride değerlendirilmiştir. Öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin kullandıkları metaforlar, kategoriler, alt kategoriler, frekans ve yüzde dağılımları Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3.

Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Kavramına İlişkin Kullandıkları Metaforlar

Kategoriler	Alt Kategoriler	Metaforlar	Metafor Sayısı	f
	Etkileşimsiz	Tv (8), film izlemek (4), sanal (3), rüya (2), soyut (2), temassız (2), radyo programı (2), masal, eldivene çocuk sevmek, gözle muayene etmek, asosyal sınıf, buzlu cam, hayvanat bahçesi, kapağı kapalı kolonya, konferans, kutup yıldızı, müzede gezi, platonik aşk, youtube, bilgisayar oyunu, online annelik, cansız manken, radyo tiyatrosu, maşa, fanustaki balığı eğitmek, robotik işlemler, sade suyla yağsız yahni, sevdikleriyle görüntülü konuşmak, şapka ders anlatmak, tavşanın suyunun suyu, bilgisayar oyunu oynamak, kumanda, tiyatro, robot	34	50
Olumsuz	Etkisiz	Boşa kürek çekmek (2), havanda su dövmek (2), karabibersiz pilav, fragman, kanadı kırık kuş, mış gibi, sera, temelsiz ev, tuzsuz yemek, varmış gibi, yapraklarını dökmüş ağaç, elekte su taşımak, sunum, kalburla su çekmek, oyun, yaz yağmuru, oyuncak, serap, kış güneşi, çöp, mum alevi, öğrencisiz ders, pipetle su içmek, yavan ekmek yemek, yetersiz, bir romanın filmi izlemek, açlık bastırmak, sosyal medya, boş bardaktaki suyu içmek, bal vermeyen arı	30	32
	Zorlayıcı	Mücadele (3), oyuncak (3), denize düşüp yılana sarılmak (2), buzdağı (2), koşu bandı (2), paravan, dumanla haberleşmek, çok zorlayıcı, hırçın deniz, yağmurlu bir günde güneşlenmek, zorla yenen aş, zulüm, canlı show performans, halı, kardan adam, seferberlik, tren, gökkuşağı, demokrasi, uçurum, uzaklık, çaresiz hastalık	22	29
	Belirsiz	Gemi (5), hayal, bilinmeyen yolda yolculuk, çölde yürümek, soyut, entübe hasta, evren, gözü kapalı koşmak, internet alışverişi, sürpriz kutusu, uzaktaki yakın	11	15

	Karmaşık	Kaktüs, kumda yüzmek, mevsimler, yap-boz, Antarktika, besin zinciri, anket, ısmarlama iş, uçurtma uçurmak, orkestra, samanyolu, takım oyunu, şirket	13	13
Olumlu	Faydalı	Güneş (3), iletişim (2), çaydanlık, ceviz, ambulans helikopter, tohum, ışık demeti, kek yapmak, açıköğretim, diyalog, ilkyardım malzemesi, telefon, hizmet içi eğitim, gerekli	14	17
	Değerli	Çember, anahtar deliği, hisse senedi, karşılıklı güven, sanat dalı, kuş yuvası, altın	7	7
	Ulaşılabilir	Okul (2), simülasyon	2	3
	Toplam		133	166

*Her katılımcı bir metafor üretmiş, çakışan metaforların sayısı üçüncü sütunda belirtilmiştir.

Tablo 3 incelendiğinde araştırmaya katılan 166 öğretmenin her birinin metafor ürettiği ve bu metaforlardan 133'ünün birbirinden farklı olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların ürettikleri 133 metafor bütüncül olarak değerlendirilmiş, *olumsuz* ve *olumlu* olarak iki temel kategori altına kodlanmıştır. Ayrıca metaforlar bu kategoriler altında tekrar sınıflandırılmış ve *olumsuz* kategori altında “etkileşimsiz, etkisiz, zorlayıcı, belirsiz, karmaşık” olmak üzere beş, *olumlu* kategori altında ise “faydalı, değerli, ulaşılabilir” olmak üzere üç alt kategori oluşmuştur. Kodlamalar sonucunda 139 öğretmenin ürettiği 110 metaforun *olumsuz* buna karşın 27 öğretmenin ürettiği 23 metaforun *olumlu* kategoriye kodlandığı görülmüştür.

Tablo 3'te görüldüğü üzere, 166 öğretmenin 139'u uzaktan eğitim kavramını olumsuz metaforlarla tanımlamışlardır. *Olumsuz* kategorisini oluşturan bu metaforlar kendi içinde beş alt kategoriye ayrılmıştır. Buna göre 50 öğretmen “tv, film izlemek, sanal, rüya, soyut, temassız” gibi 34 metafor üretmiş, uzaktan eğitimin “etkileşimsiz” bir süreç olduğuna dair görüş bildirmişlerdir. Uzaktan eğitimin etki düzeyinin düşük olduğuna işaret eden 32 katılımcı bulunmaktadır. Bu nedenle bu yönde belirtilen katılımcı görüşlerinin kodlandığı alt kategori “etkisiz” olarak adlandırılmıştır. Benzer şekilde, öğretmenler uzaktan eğitimin “zorlayıcı” (f=29) ve “belirsiz” (f=15) olduğuna işaret ederek olumsuz yönde metaforlar kullanmışlardır. Uzaktan eğitimin “karmaşık” alt kategorisine kodlanan metafor sayısı ise 13'tür. Olumsuz metaforlar incelendiğinde öğretmenler, çoğunlukla uzaktan eğitimin “etkileşimsiz” olduğunu düşünmektedirler.

Öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin kullandıkları metaforlar incelendiğinde 27 öğretmenin *olumlu* yönde 23 metafor üretmek görüş bildirdiği görülmektedir. Başka bir deyişle uzaktan eğitime ilişkin algısı olumlu yönde olan 27 öğretmen bulunmaktadır. Bu öğretmenlerden 17'si uzaktan eğitimin “güneş, iletişim, çaydanlık, ceviz, ambulans helikopter, tohum” gibi olduğunu belirtmişler ve uzaktan eğitimin “faydalı” olduğuna işaret etmişlerdir. Uzaktan eğitimin “değerli” olduğunu belirten yedi katılımcı bulunmaktadır. Uzaktan eğitime ilişkin olumlu algıya sahip öğretmenlerin üçü ise uzaktan eğitimin “ulaşılabilir” olduğunu ifade etmişlerdir.

Daha anlaşılır olması adına, öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin ürettikleri metafor ifadelerinden bazıları aşağıda verilmiştir.

Ö112: “Uzaktan eğitim **televizyon** gibidir. Çünkü izlersin, dinlersin ama göz teması kuramazsın ekranın dışındaki müdahaleleri göremezsın.”

Ö24: “Uzaktan eğitim **dumanla haberleşmek** gibidir. Çünkü özellikle özel eğitim okul ve sınıflarında öğrenim gören öğrencilerle online eğitim yapmak çok zor ve kısıtlayıcı. Hele ki öğrenciler kameralarını ve mikrofonlarını kapattıklarında iletişim oldukça kısıtlanıyor ve çocuklarla etkileşim kurmak imkânsızlaşıyor. Ayrıca birçok öğrencinin interneti ve telefon/tableti yok bu yüzden birçoğu ile ders yapılamadı çerçeve program ile çocukların etkinlik yapması sağlandı.”

Ö55: “Uzaktan eğitim **kanadı kırık kuş** gibidir. Çünkü çocuklarla göz göze gelmeden iletişimin bir kanadı eksik bana göre.”

Ö46: “Uzaktan eğitim **entübe hasta** gibidir. Çünkü normal olmayan daha zor sıkıntılı bilinmeyen bir süreçtir.”

Ö23: “Uzaktan eğitim **ceviz** gibidir. Çünkü Dışarıdan bakıldığında kabuğu sert olduğundan kullanımı zor gibidir ancak içerisindeki bilgiler faydalıdır.”

Ö90: “Uzaktan eğitim **hisse senedi** gibidir. Çünkü canlı derslere katılım arttıkça değerlenir.”

Ö79: “Uzaktan eğitim **Antarktika** gibidir. Çünkü Antarktika kendine has ve çok özel bir yer her öğrencinin evinin kendine has olduğu gibi.”

Ö66: “Uzaktan eğitim **simülasyon** gibidir. Çünkü her şeye ulaşabiliyoruz.”

Kategoriler, alt kategoriler ve metafor ifadeleri incelendiğinde gerek yöneticilerin gerekse öğretmenlerin çoğunluğunun uzaktan eğitime ilişkin olumsuz ifadeler kullandığı tespit edilmiştir. Ancak uzaktan eğitime ilişkin olumlu algıya sahip öğretmen oranının yöneticilere görece fazla olduğunu söylemek mümkündür. Her iki katılımcı grubunda da uzaktan eğitimin “zorlayıcı, etkisiz, belirsiz, etkileşimsiz ve karmaşık” olduğu yönünde olumsuz görüşler bulunmaktadır. Bunun yanında yöneticiler uzaktan eğitim sürecini daha çok “zorlayıcı” bulurken, öğretmenler ise daha çok bu sürecin “etkileşimsiz” olduğunu ifade etmişlerdir. Olumlu kategoride kodlanan metaforlar gözden geçirildiğinde her iki katılımcı grubunda uzaktan eğitimin “faydalı” ve “değerli” olduğuna ilişkin metafor ifadelerine rastlanmaktadır. Bunun yanında olumlu kategoride yöneticilerden farklı olarak öğretmenler, uzaktan eğitimin “okul” ve “simülasyon” gibi “ulaşılabilir” olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Başka bir ifade ile uzaktan eğitime ilişkin olumlu kategoride kodlanan metaforlar incelendiğinde her iki katılımcı grubu da “faydalı” ve “değerli” alt kategorilerinde metaforlar üretmiş, öğretmen görüşlerinde ek olarak “ulaşılabilir” alt kategorisinde de metaforların olduğu görülmüştür.

Katılımcıların Uzaktan Eğitimde Öğretmene İlişkin Kullandıkları Metaforlar ve Metaforların Karşılaştırılması

Bu başlık altında yönetici ve öğretmenlerin COVID-19 pandemisinde uzaktan eğitimde öğretmene ilişkin kullandıkları metaforlara yönelik bulgular incelenmiş, ayrıca katılımcıların uzaktan eğitimde öğretmen kavramına ilişkin kullandıkları metaforlar farklılık ve benzerlikleri yönünden karşılaştırılmıştır.

Yöneticilerin uzaktan eğitimde öğretmene ilişkin kullandıkları 47 farklı metafor iki kategori ve bu kategoriler altında toplamda dokuz alt kategoride değerlendirilmiştir. Yöneticilerin uzaktan eğitimde öğretmene ilişkin kullandıkları metaforlar, kategoriler, alt kategoriler, frekans ve yüzde dağılımları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4.
Yöneticilerin Uzaktan Eğitimde Öğretmene İlişkin Kullandıkları Metaforlar

Kategoriler	Alt Kategoriler	Metaforlar	Metafor Sayısı	f
Olumsuz	Etkisiz	Boşa kürek çeken (2), masal anlatıcısı (2), dalgaya karşı kürek çeken bir kürekçi, tır şoförü baba, ikincil konumda, akıntıya karşı kürek çeken, figüran, makine, sunucu, uçan mürekkepli kalem, makine, robot, ses, aktör	14	16
	Ulaşılamayan	Güneş, haber spikeri, sanal	3	3
	Zorlanan/tükenen	Boksör, hizmetçi, bukalemun	3	3
	Yalnız	Sürüden ayrılmış kuş, yalnız kaplan	2	2
Olumlu	Kaynak	Güneş (3), ay (2), ufo ısıtıcısı, mum, su, astronot, baz istasyonu, dijital uygulama, kuyruklu yıldız	9	12
	Yol gösterici	Kaptan, kitap kapağı, moderatör, şoför, yönetmen, kumanda, uçurtmanın rüzgârı, rehber, koordinatör	9	9
	Çalışan/çalayan	Arı (2), aşçı, defneci	3	4
	Etkileyici	Sihirbaz, gül	2	2
	Ulaşılabilen	Kolay ulaşılabilen, 24 saat çalışan işçi	2	2
	Toplam		47	53

*Her katılımcı bir metafor üretmiş, çakışan metaforların sayısı üçüncü sütunda belirtilmiştir.

Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya katılan 53 yöneticinin her birinin metafor ürettiği ve bu metaforlardan 47'sinin birbirinden farklı olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların ürettikleri 47 metafor bütüncül olarak değerlendirilmiş, *olumsuz* ve *olumlu* olarak iki temel kategori altına kodlanmıştır. Ayrıca metaforlar bu kategoriler altında tekrar sınıflandırılmış ve *olumsuz* kategori altında “etkisiz, ulaşılamayan, zorlanan/tükenen, yalnız” olmak üzere dört, *olumlu* kategori altında ise “kaynak, yol gösterici, çalışan/çalayan, etkileyici, ulaşılabilen” olmak üzere beş alt kategori oluşmuştur. Kodlamalar sonucunda 24 yöneticinin ürettiği 22 metaforun *olumsuz* buna karşın 29 yöneticinin ürettiği 25 metaforun *olumlu* kategoriye kodlandığı görülmüştür. Görüldüğü gibi yöneticilerin uzaktan eğitimde öğretmene ilişkin olumlu ve olumsuz algılarının birbirine yakın olduğunu söylemek mümkündür.

Tablo 4’te görüldüğü üzere, 53 yöneticiden 24’ü uzaktan eğitimde öğretmeni *olumsuz* metaforlarla tanımlamışlardır. *Olumsuz* kategorisini oluşturan bu metaforlar kendi içinde dört alt kategoriye ayrılmıştır. Buna göre 16 yönetici ürettikleri “boşa kürek çeken, masal anlatıcısı, tır şoförü baba, figüran” gibi metaforlarla uzaktan eğitimde öğretmenin “etkisiz” olduğuna dair görüş bildirmişlerdir. Uzaktan eğitimde öğretmenin “ulaşılabilen” ve “zorlanan/tüklenen” kişi olduğuna işaret ederek olumsuz yönde metafor üreten üçer katılımcı bulunmaktadır. Buna karşılık uzaktan eğitimde öğretmene ilişkin “yalnız” alt kategorisine kodlanan metafor sayısı ikidir. Başka bir deyişle yöneticilerin yalnızca ikisi uzaktan eğitimde öğretmenin “yalnız” olduğunu düşünmektedir. Ürettikleri olumsuz metaforlar incelendiğinde yöneticiler çoğunlukla uzaktan eğitimde öğretmenin “etkisiz” olduğu görüşündedir.

Uzaktan eğitimde öğretmene ilişkin 29 yöneticinin ürettiği 25 metaforun *olumlu* olduğu tespit edilmiştir. Başka bir deyişle uzaktan eğitimde öğretmene ilişkin algısı olumlu yönde olan 29 yönetici bulunmaktadır. Bu yöneticilerden 12’si uzaktan eğitimde öğretmenin “güneş, ufo ısıtıcısı, su, astronot” gibi olduğunu belirtmişler ve uzaktan eğitimde öğretmenin “kaynak” olduğuna işaret etmişlerdir. Uzaktan eğitimde öğretmenin “yol gösterici” olduğunu ifade eden dokuz yönetici bulunmaktadır. Bunun yanında uzaktan eğitimde öğretmenin “arı, aşçı, defneci” gibi “çalışan/çalabalayan” kişi olduğunu belirten dört yönetici bulunmaktadır. Uzaktan eğitimde öğretmenin “etkileyici” ve “ulaşılabilir” olduğuna işaret ederek olumlu yönde metafor üreten ikişer katılımcı bulunmaktadır. Olumlu metaforlar incelendiğinde yöneticilerin çoğunlukla uzaktan eğitimde öğretmenin “kaynak” olduğuna ilişkin metaforlar kullandığı görülmüştür.

Daha anlaşılır olması adına, yöneticilerin uzaktan eğitimde öğretmene ilişkin kullandıkları metafor ifadelerinden bazıları aşağıda verilmiştir.

Y6: “Uzaktan eğitimde öğretmen **tır şoförü baba** gibidir. Çünkü uzaktan çocuğuna etkisi az olur.”

Y16: “Uzaktan eğitimde öğretmen **güneş** gibidir. Çünkü Yanına yaklaşamaz gölgeye geçince ısı ve ışık alamazsın.”

Y8: “Uzaktan eğitimde öğretmen **boksör** gibidir. Çünkü bu süreçte yazbozdan, ani alınan kararlar karşısında ringde dayak yiyen boksör gibidir.”

Y36: “Uzaktan eğitimde öğretmen **kaplan** gibidir. Çünkü her şeye rağmen tek başına çabalar.”

Y15: “Uzaktan eğitimde öğretmen **ufo ısıtıcısı** gibidir. Çünkü görüş alanında ve sürdürüldüğü sürece ısıtır.”

Y40: “Uzaktan eğitimde öğretmen **uçurtmanın rüzgârı** gibidir. Çünkü uçurtmanın uçup uçmamasında, ne yöne gideceğinde büyük öneme sahiptir.”

Y14: “Uzaktan eğitimde öğretmen **arı** gibidir. Çünkü arı üretir balı peteğe koyar.”

Y47: “Uzaktan eğitimde öğretmen **sihirbaz** gibidir. Çünkü şapkadan tavşan çıkarır.”

Y49: “Uzaktan eğitimde öğretmen **24 saat çalışan işçi** gibidir. Çünkü online dersler, online derse giremeyenlere whatsapp üzerinden ulaşma ve gece 12 hatta ramazan ayında gece üçte bile mesaj atan bitmek tükenmek bilmeyen veli sorularına yanıt vermekle meşguldür.”

Öğretmenlerin uzaktan eğitimde öğretmene ilişkin kullandıkları 129 farklı metafor iki kategori ve bu kategoriler altında toplamda 10 alt kategoride değerlendirilmiştir. Öğretmenlerin uzaktan eğitimde öğretmene ilişkin kullandıkları metaforlar, kategoriler, alt kategoriler, frekans ve yüzde dağılımları Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5.
Öğretmenlerin Uzaktan Eğitimde Öğretmene İlişkin Kullandıkları Metaforlar

Kategoriler	Alt Kategoriler	Metaforlar	Metafor Sayısı	f
Olumsuz	Etkisiz	Spiker (6), sunucu (3), boşa çabalayan (2), düşük voltajlı ampul, pili bitmiş kumanda, robot, akıntıya karşı yüzen yüzücü, cismi yok resmi var, çöldeki bal arısı, etkisiz, ezber ders, ısı vermeyen soba, kıyıya yüzme çalışan denizci, mum, telefonda konuşulan akraba, dinlenmeyen radyo, gölge, kukla, video anlatıcısı, konuşmacı, video, radyo vericisi, sanal öğretici, yönetim, dj, Pollyanna, oyuncak, televizyon, katılımcı, yaz yağmuru	30	38
	Zorlanan/tükenen	Anne-baba (4), mum (3), bakıcı (2), savaşçı, çocuk, çok yönlü araç, acemi şoför, makine, mutsuz, teknik eleman, rahatsızlık verici, şamar oğlanı, talimatları uygulayan, mecnun, er, lastik, dört mevsim lastik	17	23
	Etkileşimsiz	Robot (5), makine (2), spiker (2), ekran yöneticisi, Nasrettin Hoca'nın mum alevinde kazan kaynatması, vitrinin dışında kalan, youtuber	7	13
	Yalnız	Tek başına, tek rol, makinist, mürettebatsız kaptan	4	4
	Ulaşılamayan	Uzak, Antarktika'ya giden bilim insanı	2	2
Olumlu	Yol gösterici	Moderatör (5), kaptan (3), orkestra şefi (3), yönetici (3), çoban (2), yönetmen (2), bilgisayar oyunundaki karakter, kutup yıldızı, antrenör, en parlak yıldız, kumandayı oynatan kişi, uçurtmanın ipi, uzaktan kumanda, yönlendirici, anketör, yardımcı kaptan, büyük kardeş, çok yönlü	18	30
	Çalışan/ çabalayan	Arı (3), çiftçi (2), sihirli değnek, kaptan, akıntıya kürek çeken kayıkçı, animasyon elemanı, araşturan, bahçıvan, dokumacı, karınca, kendi kendine konuşan, mouse, muhabir, reklam firması, siparişı yapan kişi, koskoca bir dağı yukarı kaldıran dev, firn, yara bandı	18	21
	Kaynak	Ocak, bilgi aktaran, bilgisayar, elektrik anahtarı, bilgi desteği, işlemci, uydu, güneş,	16	16

*Her katılımcı bir metafor üretmiş, çakışan metaforların sayısı üçüncü sütunda belirtilmiştir.

	işığı ileten nesne, ışık, meyve, solunum cihazı, sevgi kaynağı, zorunlu, her şey, su kaynağı		
Etkileyici	Aktris (2), oyuncu (2), tiyatro sanatçısı, illüzyonist, gösteri sanatçısı, kukla oynatıcısı-gölge oyuncusu, palyaço, makyaj yapan kadın, stand upçı, kardelen, kendine özgü, doğaüstü güce sahip olan	12	14
Birleştirici/bağ kuran	İş birliği, köprü, kablo, anahtar, araç	5	5
Toplam		129	166

Tablo 5 incelendiğinde araştırmaya katılan 166 öğretmenin her birinin metafor ürettiği ve bu metaforlardan 129'unun birbirinden farklı olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların ürettikleri 129 metafor bütüncül olarak değerlendirilmiş, *olumsuz* ve *olumlu* olarak iki temel kategori altına kodlanmıştır. Ayrıca metaforlar bu kategoriler altında tekrar sınıflandırılmış ve *olumsuz* kategori altında “etkisiz, zorlanan/tüklenen, etkileşimsiz, yalnız, ulaşılamayan” olmak üzere beş, *olumlu* kategori altında ise “yol gösterici, çalışan/çalalayan, kaynak, etkileyici, birleştirici/bağ kuran” olmak üzere beş alt kategori oluşmuştur. Kodlamalar sonucunda 80 öğretmenin ürettiği 60 metaforun *olumsuz* buna karşın 86 öğretmenin ürettiği 69 metaforun *olumlu* kategoriye kodlandığı görülmüştür. Öğretmenlerin uzaktan eğitimde öğretmene ilişkin olumlu ve olumsuz algılarının birbirine yakın olduğunu söylemek mümkündür.

Tablo 5'te görüldüğü üzere, 166 öğretmenden 80'i uzaktan eğitimde öğretmeni *olumsuz* metaforlarla tanımlamışlardır. *Olumsuz* kategorisini oluşturan bu metaforlar kendi içinde beş alt kategoriye ayrılmıştır. Buna göre 38 öğretmen ürettikleri “spiker, boşa çabalayan, düşük voltajlı ampul, pili bitmiş kumanda, robot” gibi metaforlarla uzaktan eğitimde öğretmenin “etkisiz” olduğuna dair görüş bildirmişlerdir. Uzaktan eğitimde öğretmenin “zorlanan/tüklenen” kişi olduğuna işaret ederek olumsuz yönde metafor üreten katılımcı sayısı 23'tür. Benzer şekilde; uzaktan eğitimde öğretmenin “etkileşimsiz” (f=13) ve “yalnız” (f=4) olduğuna işaret ederek öğretmenlerin olumsuz yönde metaforlar kullandığı görülmektedir. Uzaktan eğitimde öğretmene ilişkin “ulaşılamayan” alt kategorisine kodlanan metafor sayısı ise yalnızca ikidir. Başka bir deyişle öğretmenlerin yalnızca ikisi uzaktan eğitimde öğretmenin ulaşılamayan kişi olduğunu düşünmektedir. Olumsuz metaforlar incelendiğinde öğretmenlerin çoğunlukla uzaktan eğitimde öğretmenin etkisiz olduğunu düşündüklerini söylemek mümkündür.

Öğretmenlerin uzaktan eğitimde öğretmene ilişkin kullandıkları metaforlar incelendiğinde 86 öğretmenin *olumlu* yönde 69 metafor üreterek görüş bildirdiği görülmektedir. Başka bir deyişle uzaktan eğitimde öğretmene ilişkin algısı olumlu yönde olan 86 öğretmen bulunmaktadır. Bu öğretmenlerden 30'u uzaktan eğitimde öğretmenin “moderatör, kaptan, orkestra şefi, yönetmen, kutup yıldızı” gibi olduğunu belirtmişler ve uzaktan eğitimde öğretmenin “yol gösterici” olduğuna işaret etmişlerdir. Uzaktan eğitimde öğretmenin “çalışan/çalalayan” kişi olduğunu belirten 21 katılımcı bulunmaktadır. Benzer şekilde; öğretmenler uzaktan eğitimde öğretmenin “kaynak” (f=16) ve “etkileyici” (f=14) olduğuna işaret ederek olumlu yönde metaforlar kullanmışlardır. Olumlu algıya sahip öğretmenlerden beşi ise uzaktan eğitimde öğretmenin “birleştirici/bağ kuran” kişi olduğunu ifade etmişlerdir. Olumlu metaforlar

incelendiğinde uzaktan eğitimde öğretmenin yol gösterici olduğunu düşünen öğretmenlerin sayısının çoğunlukta olduğu görülmektedir.

Daha anlaşılır olması adına, uzaktan eğitimde öğretmene ilişkin öğretmenlerin kullandıkları metafor ifadelerinden bazıları aşağıda verilmiştir.

Ö129: “Uzaktan eğitimde öğretmen **spiker** gibidir. Çünkü insana dokunmaz.”

Ö148: “Uzaktan eğitimde öğretmen **mum** gibidir. Çünkü etrafı aydınlatmaya çalıştıkça kendi eriyor.”

Ö78: “Uzaktan eğitimde öğretmen **robot** gibidir. Çünkü duvara konuştuğumu düşünüyorum.”

Ö161: “Uzaktan eğitimde öğretmen **mürettebatsız kaptan** gibidir. Çünkü öğrencilerimin tamamı uzaktan eğitime katılmadıkları için.”

Ö79: “Uzaktan eğitimde öğretmen **Antarktika’ya giden bilim insanı** gibidir. Çünkü bizler o evlere uzaktan girdik tıpkı Antarktika’ya araştırma yapmaya giden Türk bilim insanları gibi”

Ö159: “Uzaktan eğitimde öğretmen **orquestra şefi** gibidir. Çünkü öğretmen eğitimini orkestra şefinin çubuğunu kullandığı gibi teknolojik araçları uzaktan kullanarak öğrencileri sevk ve idare etmeye çalışarak gerçekleştirmeye çalışmıştır.”

Ö134: “Uzaktan eğitimde öğretmen **çiftçi** gibidir. Çünkü ürünün güzel ve bol olması için büyük emek harcar.”

Ö11: “Uzaktan eğitimde öğretmen **ocak** gibidir. Çünkü öğretmenler bilgiyi ateşi verirler, çocuk bilgiyi alır öğrenmeye başlar ve kaynar.”

Ö138: “Uzaktan eğitimde öğretmen **oyuncu** gibidir. Çünkü öğrencilerine bilgi aktarmak için her role bürünebiliyor.”

Ö85: “Uzaktan eğitimde öğretmen **köprü** gibidir. Çünkü motivasyon veren öğrencilere bilgi ve farkındalık kazandıran bağlantıdır.”

Yönetici ve öğretmenlerin uzaktan eğitimde öğretmene ilişkin kullandıkları metaforlar karşılaştırıldığında her iki katılımcı grubunda olumlu ve olumsuz kategorilerde metaforlar kullanıldığı ve bu kategorilerdeki frekans dağılımlarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Her iki katılımcı grubunda uzaktan eğitimde öğretmenin; “etkisiz, ulaşılamayan, zorlanan/tükenen ve yalnız” olduğu yönünde olumsuz görüşler bulunmaktadır. Bunun yanında olumsuz kategoride yöneticilerden farklı olarak öğretmenler uzaktan eğitimde öğretmenin “robot, makine, spiker” gibi “etkileşimsiz” olduğu yönünde de görüş bildirmişlerdir. Her iki katılımcı grubu da uzaktan eğitimde öğretmeni daha çok “etkisiz” bulmuşlardır. Olumlu kategoride kodlanan metaforlar gözden geçirildiğinde her iki katılımcı grubunda uzaktan eğitimde öğretmenin; “kaynak, yol gösterici, çalışan/çabalayan, etkileyici” olduğuna ilişkin metafor ifadelerine rastlanmaktadır. Bunlara ek olarak; yönetici görüşlerinde uzaktan eğitimde öğretmenin “24 saat çalışan işçi” gibi “ulaşılabilir” olduğu, öğretmen görüşlerinde ise “köprü” gibi “birleştirici/bağ” kuran olduğu yönünde metaforlar bulunmaktadır.

Katılımcıların Uzaktan Eğitimde Öğrenciye İlişkin Kullandıkları Metaforlar ve Metaforların Karşılaştırılması

Bu başlık altında yönetici ve öğretmenlerin COVID-19 pandemisinde uzaktan eğitimde öğrenciye ilişkin kullandıkları metaforlara yönelik bulgular incelenmiş, ayrıca katılımcıların uzaktan eğitimde öğrenci kavramına ilişkin kullandıkları metaforlar farklılık ve benzerlikleri yönünden karşılaştırılmıştır.

Yöneticilerin uzaktan eğitimde öğrenciye ilişkin kullandıkları 43 farklı metafor iki kategori ve bu kategoriler altında toplamda 10 alt kategoride değerlendirilmiştir. Yöneticilerin uzaktan eğitimde öğretmene ilişkin kullandıkları metaforlar, kategoriler, alt kategoriler, frekans ve yüzde dağılımları Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6.
Yöneticilerin Uzaktan Eğitimde Öğrenciye İlişkin Kullandıkları Metaforlar

Kategoriler	Alt Kategoriler	Metaforlar	Metafor Sayısı	f
Olumsuz	Pasif bilgi alıcısı	Seyirci (6), cep telefonu (2), kedi (2), gemiye zorla alınmış yolcu, dinleyen, yer istasyonu, zaman geçiren, manken, masal dinleyen çocuk, bebek, bala ulaşamayan garip, sürekli aç, robot	13	20
	İstedığı gibi davranan	İlgisiz (3), tiyatro izleyicisi, patron, müşteri, arı, mehteran bölüğü, öğrenci dışında her şey	7	9
	Ulaşılması güç	Hazine, ateş böceği, lig maçı	3	3
	Zorlanan/tükenen	Dondurma, asansör	2	2
	Gelişimi belirsiz	Yeşil domates	1	1
Olumlu	Emek sarf eden	Kendi kendine öğrenen, çalışan, eski tel anten, tayfa, gezegen, makine çarkının dişlisi	6	6
	Emek sarf edilen	Filiz çiçek, saf gümüş, yıldız	3	3
	Kendine özgü	Gezegenler (2), uçurtmanın ipi	2	3
	Yön verilmeye çalışılan	Ağaçtan düşmüş yaprak, yolcu, oyuncu	3	3
	Değerli	Yıldız, tertemiz, güzel söz	3	3
	Toplam		43	53

*Her katılımcı bir metafor üretmiş, çalışan metaforların sayısı üçüncü sütunda belirtilmiştir.

Tablo 6 incelendiğinde araştırmaya katılan 53 yöneticinin her birinin metafor ürettiği ve bu metaforlardan 43’ünün birbirinden farklı olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların ürettikleri 43 metafor bütüncül olarak değerlendirilmiş, *olumsuz* ve *olumlu* olarak iki temel kategori altına kodlanmıştır. Ayrıca metaforlar bu kategoriler altında tekrar sınıflandırılmış ve *olumsuz* kategori altında “pasif bilgi alıcısı, istediği gibi davranan, ulaşılması güç, zorlanan/tükenen, gelişimi belirsiz” olmak üzere beş, *olumlu* kategori altında ise “emek sarf eden, emek sarf edilen, kendine özgü, yön verilmeye çalışılan, değerli” olmak üzere beş alt kategori oluşmuştur. Kodlamalar sonucunda 35 yöneticinin ürettiği 26 metaforun *olumsuz* buna karşın 18 yöneticinin ürettiği 17 metaforun *olumlu* kategoriye kodlandığı görülmüştür. Dolayısıyla yöneticilerin çoğunun uzaktan eğitimde öğrenciye ilişkin algılarının olumsuz olduğunu söylemek mümkündür.

Tablo 6’da görüldüğü üzere, 53 yöneticiden 35’i uzaktan eğitimde öğrenciyi *olumsuz* metaforlarla tanımlamışlardır. *Olumsuz* kategorisini oluşturan bu metaforlar kendi içinde beş alt kategoriye ayrılmıştır. Buna göre 20 yönetici ürettikleri “seyirci, cep telefonu, gemiye zorla alınmış yolcu, zaman geçiren” gibi metaforlarla uzaktan eğitimde öğrencinin “pasif bilgi alıcısı” olduğuna dair görüş bildirmişlerdir. Uzaktan eğitimde öğrencinin istediği gibi davrandığına işaret ederek olumsuz yönde metafor üreten katılımcı sayısı dokuzdur. Benzer şekilde; yöneticiler uzaktan eğitimde öğrencinin “ulaşılması güç” (f=3) ve “zorlanan/tükenen” (f=2) olduğuna işaret ederek olumsuz yönde metaforlar kullanmışlardır. Bunun yanında uzaktan eğitimde öğrenciye ilişkin “gelişimi belirsiz” alt kategorisine kodlanan metafor sayısı yalnızca birdir. Başka bir deyişle yalnızca bir yönetici uzaktan eğitimde öğrencinin gelişiminin belirsiz olduğunu düşünmektedir. Olumsuz metaforlar incelendiğinde yöneticiler çoğunlukla uzaktan eğitimde öğrencinin pasif bilgi alıcısı olduğunu düşünmektedirler.

Uzaktan eğitimde öğrenciye ilişkin 18 yöneticinin ürettiği 17 metaforun *olumlu* olduğu tespit edilmiştir. Başka bir deyişle uzaktan eğitimde öğrenciye ilişkin algısı olumlu yönde olan 18 yönetici bulunmaktadır. Bu yöneticilerden 6’sı uzaktan eğitimde öğrencinin “kendi kendine öğrenen, çalışan, tayfa, gezegen” gibi olduğunu belirtmişler ve uzaktan eğitimde öğrencinin emek sarf ettiğine işaret etmişlerdir. Uzaktan eğitimde öğrencilere emek sarf edildiğini ve yön verilmeye çalışıldığını, öğrencilerin kendine özgü ve değerli olduğunu belirterek olumlu yönde metafor üreten üçer katılımcı bulunmaktadır. Olumlu metaforlar incelendiğinde yöneticilerin çoğunlukla uzaktan eğitimde öğrencilerin emek sarf ettiği görüşünde olduklarını söylemek mümkündür.

Daha anlaşılır olması adına, yöneticilerin, uzaktan eğitimde öğrenciye ilişkin kullandıkları metafor ifadelerinden bazıları aşağıda verilmiştir.

Y31: “Uzaktan eğitimde öğrenci **manken** gibidir. Çünkü sadece izleyici olmayı ister.”

Y50: “Uzaktan eğitimde öğrenci **arı** gibidir. Çünkü isterse o çiçekten bal alır.”

Y30: “Uzaktan eğitimde öğrenci **hazine** gibidir. Çünkü ulaşmak çok güçtür. Ararsınız ararsınız ararsınız....”

Y8: “Uzaktan eğitimde öğrenci **asansör** gibidir. Çünkü sistemin, ailenin, sürecin en çok etkileneni olan öğrenci taşıdığı yüklerden.”

Y26: “Uzaktan eğitimde öğrenci **yeşil domates** gibidir. Çünkü ne zaman kırmızıya döneceği konusunda ön görümüz yok. Güneş olmadan domates ne zaman nasıl kızaracak ve tadı nasıl olacak belli değil. Ay ve yıldızların etkisi nasıl olacak.”

Y51: “Uzaktan eğitimde öğrenci **makine çarkının dişlisi** gibidir. Çünkü diğer dişliler sağlamsa teklese bile çalışmaya devam eder.”

Y16: “Uzaktan eğitimde öğrenci **saf gümüş** gibidir. Çünkü işlersen şekil alır değerli bir duruma girer uğraşmaz bırakırsan binlerce yıl kalır değeri artmaz.”

Y11: “Uzaktan eğitimde öğrenci **gezegenler** gibidir. Çünkü Algımızda bulunan her bir gezegen yaşam olması beklenen, güneş etrafında ve kendi etrafında dönerek varlık gösteren varlıklardır. Öğrencinin aktivasyonu ondan beklenenler

gezegenden beklenen haller gibidir. Güneşsiz kalması karalıktta kalmasına neden olur.”

Y18: “Uzaktan eğitimde öğrenci **yolcu** gibidir. Çünkü gitmesi gereken bir yer var (öğrenmede belli bir aşamaya gelmek).”

Y21: “Uzaktan eğitimde öğrenci **yıldız** gibidir. Çünkü yıldızlar güneş ve ay kadar gereklidir.”

Öğretmenlerin uzaktan eğitimde öğrenciye ilişkin kullandıkları 129 farklı metafor iki kategori ve bu kategoriler altında toplamda 13 alt kategoride değerlendirilmiştir. Öğretmenlerin uzaktan eğitimde öğrenciye ilişkin kullandıkları metaforlar, kategoriler, alt kategoriler, frekans ve yüzde dağılımları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7.

Öğretmenlerin Uzaktan Eğitimde Öğrenciye İlişkin Kullandıkları Metaforlar

Kategoriler	Alt Kategoriler	Metaforlar	Metafor Sayısı	f
Olumsuz	Pasif bilgi alıcısı	Seyirci (21), robot (3), ağustos böceği (2), pasif rolde, uyuyan sincap, ha var ha yok, yapay çiçek, kayıt cihazı, dinler gibi görünen, plak, kafesteki kuş, çanak anten, aynadaki görüntü, yolcu, sinemasever, öğrenci, manken, tv izleyicisi, bellek, gönülsüz katılımcı	20	43
	İsteddiği gibi davranan	Patron (2), kral (2), televizyon izleyicisi (2), keyfe keder gelip giden, oyun oynayan, yatan-yiyen-konuşan-rahata, izleyici, müşteri, ev kedisi, ehli keyif, komutan, bilgisayar oyuncusu, ay, yolcu, sanal takipçi, kendilerini uyanık zanneden melekler, heyecansız, nazlı, gönülsüz, klavye kahramanı, yaramaz çocuk, oyuncu	22	25
	Gelişimi belirsiz	Karpuz, karaltı, maket, soru işareti, bilinmezlik, paketteki ürün, serap, kapalı kutu, kobay	9	9
	Ulaşılmaması güç	Varlık içinde yokluk, sanal, konserde kulaklık takmış dinleyici, sabun, seyirci, uçak, korkuluk, gurbetteki yârim, vitrin arkasında	9	9
	Ne yapacağını bilemeyen	Şaşkın ördek (2), kaybolmuş yolcu, balık, kanat çırpın kuşlar, freni patlamış araç	5	6
	Zorlanan /tükenen	Su (2), kum torbası, sistemde boş yere ezilen, kova, entübe hasta	5	6
	Kısıtlanmış	Kafesteki kuş (2), hayvanat bahçesindeki hayvan, fanustaki balık	3	4
Olumlu	Yetersiz koşullarda gelişmeye çalışan	Sudan çıkmış balık (2), tropik bitki, avuç içinde sıkışan kelebek, çölde yeşermeye çalışan ağaç, şanssız nesil, çaresiz, yağmura muhtaç toprak, mum, saha elemanı, açmaya çalışan çiçek, uzaktan gelen verileri yakalamaya çalışan bir fert, öğrenme ortamının dışında, mutsuz, kanadı kırılmış kuş, gözü bağlı, kırdı yetişen fidan, öksüz yetim kalmış çocuk	17	18
	Yön verilmeye çalışılan	Kukla (3), sürü, yolunu bilmeyen yolcu, oyuncu, tayfa, penguen, her şeyi bildiği sanan, figüran, hedef kitle, pazardan alınan meyve-sebze, insansız hava aracı, sınıf ortamında gibi, kukla, priz	14	16

Emek sarf edilen	Çiçek (4), meyve, toprak, demlik, fidan, mısır, tohum	7	10
Emek sarf eden	Arı, kayık, tek kanadı olmayan kuş, yıldız kümesi, iyi bir dinleyici, takım oyuncusu, verileri derleyici, otonomlaşmış birey	8	8
Kendine özgü	Şapka, iplik, uçurtmanın rengârenk kuyrukları, hepsi ayrı bir müzik enstrümanı, orkestranın müzisyenleri, resim, bukalemun	7	7
Değerli	Aydınlık (3), kek malzemesi, konuk tartışmacı	3	5
Toplam		129	166

*Her katılımcı bir metafor üretmiş, çakişan metaforların sayısı üçüncü sütunda belirtilmiştir.

Tablo 7 incelendiğinde araştırmaya katılan 166 öğretmenin her birinin metafor ürettiği ve bu metaforlardan 129'unun birbirinden farklı olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların ürettikleri 129 metafor bütüncül olarak değerlendirilmiş, *olumsuz* ve *olumlu* olarak iki temel kategori altına kodlanmıştır. Ayrıca metaforlar bu kategoriler altında tekrar sınıflandırılmış ve *olumsuz* kategori altında “pasif bilgi alıcısı, istediği gibi davranan, gelişimi belirsiz, ulaşılması güç, ne yapacağını bilemeyen, zorlanan/tükenen, kısıtlanmış” olmak üzere yedi, *olumlu* kategori altında ise “yetersiz koşullarda gelişmeye çalışan, yön verilmeye çalışılan, emek sarf edilen, emek sarf eden, kendine özgü, değerli” olmak üzere altı alt kategori oluşmuştur. Kodlamalar sonucunda 102 öğretmenin ürettiği 73 metaforun *olumsuz*, buna karşın 64 öğretmenin ürettiği 56 metaforun *olumlu* kategoriye kodlandığı görülmüştür. Dolayısıyla öğretmenlerin çoğunun uzaktan eğitimde öğrenciye ilişkin algılarının olumsuz olduğunu söylemek mümkündür.

Tablo 7’de görüldüğü üzere, 166 öğretmenden 102’si uzaktan eğitimde öğrenciyi olumsuz metaforlarla tanımlamışlardır. *Olumsuz* kategorisini oluşturan bu metaforlar kendi içinde yedi alt kategoriye ayrılmıştır. Buna göre 43 öğretmen ürettikleri “seyirci, robot, ağustos böceği, uyuyan sincap, ha var ha yok, kayıt cihazı,” gibi 20 farklı metaforla uzaktan eğitimde öğrencinin “pasif bilgi alıcısı” olduğuna dair görüş bildirmişlerdir. Uzaktan eğitimde öğrencinin istediği gibi davrandığına işaret ederek olumsuz yönde metafor üreten katılımcı sayısı 25’tir. Uzaktan eğitimde öğrencilerin gelişiminin belirsiz olduğuna ve öğrencilere güç ulaşıldığına işaret ederek olumsuz yönde metafor üreten dokuzar katılımcı bulunmaktadır. Uzaktan eğitimde öğrenciye ilişkin “ne yapacağını bilemeyen” ve “zorlanan/tükenen” alt kategorilerinin her birinde altı öğretmen metafor üretmiştir. Uzaktan eğitimde öğrencilerin “kısıtlanmış” olduğuna işaret eden dört öğretmen bulunmaktadır. Olumsuz metaforlar incelendiğinde öğretmenler çoğunlukla uzaktan eğitimde öğrencinin “pasif bilgi alıcısı” olduğunu düşünmektedirler.

Uzaktan eğitimde öğrenciye ilişkin 64 öğretmenin ürettiği 56 metaforun *olumlu* olduğu tespit edilmiştir. Başka bir deyişle uzaktan eğitimde öğrenciye ilişkin algısı *olumlu* yönde olan 64 öğretmen bulunmaktadır. Bu öğretmenlerden 18’i uzaktan eğitimde öğrencinin “sudan çıkmış balık, tropik bitki, avuç içinde sıkışan kelebek, çölde yeşermeye çalışan ağaç” gibi olduğunu belirtmişler ve uzaktan eğitimde öğrencinin

yetersiz koşullarda gelişmeye çalıştığına işaret etmişlerdir. Uzaktan eğitimde öğrencilere yön verilmeye çalışıldığını belirten 16 katılımcı bulunmaktadır. Benzer şekilde; öğretmenler uzaktan eğitimde öğrencinin “emek sarf edilen” (f=10), “emek sarf eden” (f=8) ve “kendine özgü” (f=7) olduğuna işaret ederek olumlu yönde metaforlar kullanmışlardır. Olumlu algıya sahip öğretmenlerden beşi ise uzaktan eğitimde öğrencinin “değerli” olduğunu ifade etmişlerdir. Olumlu metaforlar incelendiğinde uzaktan eğitimde öğrencinin yetersiz koşullarda gelişmeye çalıştığını düşünen öğretmenlerin sayısının çoğunlukta olduğu görülmektedir.

Daha anlaşılır olması adına uzaktan eğitimde öğrenciye ilişkin öğretmenlerin kullandıkları metafor ifadelerinden bazıları aşağıda verilmiştir.

Ö26: “Uzaktan eğitimde öğrenci **seyirci** gibidir. Çünkü doğal eğitim süreçlerinin dışında, çizgi film izler gibidir. Öğretmen anlatırken kafası oyunlarda, ebeveynleri onun başında sıkıcı bir film izler gibidir. Oyun oynamayı, arkadaşlarıyla koşmayı doğallığı özlemiştir.”

Ö32: “Uzaktan eğitimde öğrenci **patron** gibidir. Çünkü ne zaman derse girmek isterse o zaman gelir istediği zaman gider.”

Ö41: “Uzaktan eğitimde öğrenci **karpuz** gibidir. Çünkü aynı dersi anlatmana rağmen hangi öğrenci neleri öğrendi bilemiyorsun. Aynı karpuzun oluşumu gibi, aynı işlemleri uygulamana rağmen bazı karpuz ham bazı karpuzlar sulu ve tatlı çıkar.”

Ö89: “Uzaktan eğitimde öğrenci **sabun** gibidir. Çünkü dersten kayması ve bunun için bahane üretmesi çok kolay.”

Ö28: “Uzaktan eğitimde öğrenci **balık** gibidir. Çünkü bir taraftan nefes alarak büyümek isteyen bir taraftan nefessiz kalan.”

Ö46: “Uzaktan eğitimde öğrenci **entübe hasta** gibidir. Çünkü yapay cihazlarla yaşama devam eder.”

Ö55: “Uzaktan eğitimde öğrenci **kafesteki kuş** gibidir. Çünkü öğrenirken pasif kalmak ilkokul öğrencileri için çok verimli olmadı.”

Ö54: “Uzaktan eğitimde öğrenci **tropik bitki** gibidir. Çünkü gerekli ortamı onun için sağlamak zordur.”

Ö13: “Uzaktan eğitimde öğrenci **sürü** gibidir. Çünkü çobana uymaya çalışır.”

Ö25: “Uzaktan eğitimde öğrenci **çiçek** gibidir. Çünkü öğrenciye veli ve öğretmen kendilerini ifade ettikleri sürece öğrenci aldığı bilgilerle çiçek gibi açmaktadır.”

Ö97: “Uzaktan eğitimde öğrenci **tek kanadı olmayan kuş** gibidir. Çünkü uzaktan eğitime ulaşmayan ama farklı şekillerde açığı kapatmaya çalışan öğrenciler vardır.”

Ö69: “Uzaktan eğitimde öğrenci **şapka** gibidir. Çünkü çeşitli renk, ebat ve tarzlarda şapkalar farklı karakter, duygu ve rolleri temsil ediyor.”

Ö93: “Uzaktan eğitimde öğrenci **kek malzemesi** gibidir. Çünkü kekin tat ve çeşitliliğine katkı sağlarlar.”

Yönetici ve öğretmenlerin uzaktan eğitimde öğrenciye ilişkin kullandıkları metaforlar karşılaştırıldığında her iki katılımcı grubunda olumlu ve olumsuz

kategorilerde metaforlar kullanıldığı ve bu kategorilerdeki frekans dağılımlarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Her iki katılımcı grubunda uzaktan eğitimde öğrencinin; “pasif bilgi alıcısı, istediği gibi davranan, zorlanan/tükenen, gelişimi belirsiz, öğrenciye ulaşmanın güç” olduğu yönünde olumsuz görüşler bulunmaktadır. Bunun yanında olumsuz kategoride yöneticilerden farklı olarak öğretmenler uzaktan eğitimde öğrencinin “şaşkın ördek” gibi ne yapacağını bilemediğini ve “kafesteki kuş” gibi kısıtlanmış olduğunu belirtmişlerdir. Her iki katılımcı grubu da uzaktan eğitimde öğrencinin daha çok “pasif bilgi alıcısı” olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Olumlu kategoride kodlanan metaforlar gözden geçirildiğinde her iki katılımcı grubunda uzaktan eğitimde öğretmenin; “emek sarf eden, emek sarf edilen, kendine özgü, yön verilmeye çalışılan, değerli” olduğuna ilişkin metafor ifadelerine rastlanmaktadır. Bunun yanında olumlu kategoride yöneticilerden farklı olarak öğretmenler uzaktan eğitimde öğrencinin “sudan çıkmış balık, tropik bitki, avuç içinde sıkışan kelebek” gibi yetersiz koşullarda gelişmeye çalıştığı yönünde görüş bildirmişlerdir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Kamu ilkokullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin, COVID-19 pandemisinde uzaktan eğitim, öğretmen ve öğrenci kavramlarına ilişkin algılarını metaforlar aracılığı ile ortaya koymayı amaçlayan bu araştırmanın sonuçlarına göre gerek yöneticilerin gerekse öğretmenlerin; “uzaktan eğitim”, “uzaktan eğitimde öğretmen” ve “uzaktan eğitimde öğrenci”ye ilişkin metaforik algılarının her üç kavramda da *olumlu* ve *olumsuz* olmak üzere iki ana kategoriye ayrıldığı tespit edilmiştir.

Yöneticilerin “uzaktan eğitim”e ilişkin ürettikleri metaforlar incelendiğinde, tamamına yakınının *olumsuz* yönde görüş bildirdikleri başka bir deyişle uzaktan eğitime ilişkin algılarının olumsuz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yöneticilerin bu olumsuz metaforik algıları “zorlayıcı, etkisiz, belirsiz, etkileşimsiz, karmaşık” olmak üzere beş alt kategoriye ayrılmaktadır. Bu alt kategoriler kendi içinde değerlendirildiğinde, yöneticiler uzaktan eğitimin çoğunlukla zorlayıcı olduğunu düşünmektedirler. Bu bağlamda en az görüş bildirilen alt kategoriye göre yalnızca iki yönetici uzaktan eğitimin karmaşık olduğunu ifade etmiştir. Yöneticilerin çok azı “uzaktan eğitim”e ilişkin *olumlu* metaforik algıya sahiptir. Bu olumlu algılar “ faydalı, değerli” olmak üzere iki alt kategori altında toplanmaktadır. Bu alt kategoriler kendi içinde değerlendirildiğinde, yöneticiler uzaktan eğitimin çoğunlukla faydalı olduğunu düşünmektedirler. Buna karşılık uzaktan eğitimin değerli olduğunu vurgulayan yönetici sayısının yalnızca bir olması ise dikkat çekici sonuçlardan biridir.

Öğretmenlerin “uzaktan eğitim”e ilişkin metaforik algıları çoğunlukla *olumsuzdur*. Öğretmenlerin bu olumsuz metaforik algıları “etkileşimsiz, etkisiz, zorlayıcı, belirsiz, karmaşık” olmak üzere beş alt kategoride toplanmıştır. Bu alt kategoriler kendi içinde değerlendirildiğinde, öğretmenler uzaktan eğitimin çoğunlukla etkileşimsiz bir süreç olduğunu düşünmektedir. Buna karşılık öğretmenlerin çok azı uzaktan eğitimi karmaşık

bulmaktadır. “Uzaktan eğitim”e yönelik *olumlu* metaforik algıya sahip öğretmen sayısı dikkat çekici şekilde azdır. Öğretmenlerin ürettikleri olumlu metaforlar “faydalı, değerli, ulaşılabilir” olmak üzere üç alt kategori altına kodlanmıştır. Bu sonuçlar öğretmenlerin algılarının yöneticilerle benzerlik gösterdiğini ortaya koymaktadır. Çünkü öğretmenler de yöneticiler gibi uzaktan eğitimin çoğunlukla faydalı olduğunu vurgulamışlar, yöneticilerden farklı olarak ise az da olsa bu sürecin ulaşılabilir olduğuna işaret ederek olumlu olduğunu belirtmişlerdir.

Bu araştırmada katılımcıların “uzaktan eğitime ilişkin “zorlayıcı, etkisiz, belirsiz, etkileşimsiz, karmaşık” alt kategorilerinde *olumsuz* metaforlar kullandıkları tespit edilmiştir. Alanyazın incelendiğinde bu sonucu destekleyen çalışmalara rastlanmıştır. Örneğin, Kaplan ve Gülden (2021) COVID-19 döneminde uzaktan eğitimin dört temel beceriyi (dinleme, konuşma, okuma, yazma) olumsuz yönde etkilediği sonucuna ulaşmışlardır. Demirbilek, Demirtaş, Han ve Atıla (2021) ise okul yöneticisi ve öğretmenlerin uzaktan eğitim kavramına yönelik oluşturdukları metaforların pek çoğunda uzaktan eğitimin yetersiz, etkisiz, etkileşimsiz, imkâna bağlı bir öğretim şekli olduğuna vurgu yapıldığını tespit etmişlerdir. Kazu, Bahçeci ve Kurtoğlu-Yalçın (2021) ise araştırmalarında, katılımcıların uzaktan eğitime ilişkin dönütü olmayan eksik bir süreç olduğuna ilişkin metaforlar kullandıklarını tespit etmişlerdir. Kaleli-Yılmaz ve Güven (2015) katılımcıların uzaktan eğitime yönelik oluşturdukları metaforları etkileşimsiz, isteğe bağlılık, duygusuz, yorucu gibi kategoriler altında toplamışlardır. Demir ve Özdaş (2020), COVID -19 sürecinde uzaktan eğitimi “sınırlı” olarak değerlendiren öğretmenlerin, süreci yararlı ama eksik, yetersiz olsa da olması gereken, yeterince verimli olmasa da öğrenciyi eğitimin içinde tutan, faydalı ancak platforma bağlanmada sorunlu olarak değerlendirdikleri görülmüştür. Buna karşın bazı öğretmenler de uzaktan eğitim sürecini elverişsiz olarak değerlendirmiş; sürecin sağlıklı işlemediğini, emek israfı olduğunu, yeterli olmadığını ve teknolojiye bağımlılık yaptığını ifade etmişlerdir. Alanyazındaki araştırma bulgularının bu araştırma ile kısmen benzer olduğu görülmektedir.

Bu araştırmada katılımcıların *uzaktan eğitime* ilişkin “faydalı, değerli, ulaşılabilir” alt kategorilerinde *olumlu* metaforlar kullandıkları tespit edilmiştir. Alanyazında bu bulguları destekleyen çalışmalar bulunmaktadır. Örneğin, Bozkurt’un (2020) ilköğretim öğrencilerinin pandemi süresince edindikleri deneyimleri metaforlar yoluyla incelediği araştırmasında faydalı kategorisinde kolaylaştırıcı ve yaşam boyu öğrenme temalarında olumlu metaforlar ortaya çıkmıştır. Kaya ve Dilekçi’nin (2021) araştırmalarında, katılımcılar yararlılık temasında olumlu metaforlar kullanmışlardır. Cantürk ve Cantürk’ün (2021) araştırma bulgularına göre; katılımcılar uzaktan eğitime yönelik gereksinim, faydalı ve ihtiyaca yönelik kategorilerinde metaforlar kullanmışlardır. Araştırmada uzaktan eğitim, olumsuzluk karşısında etkisi büyük ve her zaman kurtarıcı olmasından dolayı can simidine benzetilmiştir. Sözü edilen bu çalışmaların bulguları birlikte değerlendirildiğinde, bu araştırmada uzaktan eğitime ilişkin alt kategorilerde yer alan olumlu metafor ifadelerinin alanyazın ile örtüştüğünü söylemek mümkündür.

“Uzaktan eğitim”e ilişkin katılımcı gruplarının metaforik algıları bütüncül şekilde değerlendirildiğinde; gerek yöneticilerin gerekse öğretmenlerin çoğunluğunun uzaktan eğitime ilişkin algılarının olumsuz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda yöneticiler uzaktan eğitim sürecini daha çok zorlayıcı bulurken, öğretmenler ise daha çok bu sürecin etkileşimsiz olduğunu ifade etmişlerdir. Bununla birlikte olumlu algıya sahip öğretmen oranının yöneticilere görece fazla olması da dikkat çekicidir. Uzaktan eğitim sürecini daha etkili, etkileşimli kılabilir ve kolaylaştırabilecek uygulamaların planlanması yerinde olacaktır.

Yöneticilerin “uzaktan eğitimde öğretmen”e ilişkin ürettikleri metaforlar incelendiğinde, yarısına yakınının *olumsuz* yönde görüş bildirdiği başka bir deyişle uzaktan eğitimde öğretmene ilişkin algılarının olumsuz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yöneticilerin bu olumsuz metaforik algıları “etkisiz, ulaşılamayan, zorlanan/tükenen, yalnız” olmak üzere dört alt kategoriye ayrılmaktadır. Bu alt kategoriler kendi içinde değerlendirildiğinde, yöneticiler uzaktan eğitimin daha çok zorlayıcı olduğunu düşünmektedirler. Buna karşın yalnızca iki yönetici uzaktan eğitim sürecinde öğretmenin yalnız olduğunu ifade etmişlerdir ve bu sonucun araştırmada elde edilen önemli sonuçlardan birini teşkil ettiğini söylemek mümkündür. Yöneticilerin yarısından fazlası “uzaktan eğitimde öğretmen”e ilişkin *olumlu* metaforik algıya sahiptir. Yöneticilerin bu algıları “kaynak, yol gösterici, çalışan/çalayan, etkileyici, ulaşılabilen” olmak üzere beş alt kategori altına kodlanmıştır. Bu alt kategoriler kendi içinde değerlendirildiğinde, yöneticiler uzaktan eğitimde öğretmenin çoğunlukla kaynak olduğunu düşünmektedirler. Buna karşın uzaktan eğitimde öğretmenin etkileyici ve ulaşılabilen pozisyonda olduğunu düşünen ikişer yönetici bulunmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre yöneticilerin uzaktan eğitimde öğretmene ilişkin olumlu ve olumsuz algılarının birbirine yakın olduğunu söylemek mümkündür.

Öğretmenlerin neredeyse yarısının “uzaktan eğitimde öğretmen”e ilişkin *olumsuz* metaforik algıda olduğu tespit edilmiştir. Bu olumsuz metaforik algılar “etkisiz, zorlanan/tükenen, etkileşimsiz, yalnız, ulaşılamayan” olmak üzere beş alt kategoriye ayrılmaktadır. Bu alt kategoriler kendi içinde değerlendirildiğinde, öğretmenler uzaktan eğitimde öğretmenin daha çok etkisiz olduğuna vurgu yapmışlardır. Buna karşılık öğretmenlerin çok azı uzaktan eğitimde öğretmenin ulaşılamayan kişi olduğunu düşünmektedir. Öğretmenlerin yarısından fazlası “uzaktan eğitimde öğretmen”e yönelik *olumlu* metaforik algıya sahiptir. Öğretmenlerin ürettikleri bu olumlu metaforlar “yol gösterici, çalışan/çalayan, kaynak, etkileyici, birleştirici/bağ kuran” olmak üzere beş alt kategori altına kodlanmıştır. Olumlu metaforlar incelendiğinde öğretmenlerin, uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin daha çok yol gösterici olduğunu düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada katılımcıların *uzaktan eğitimde öğretmene* ilişkin “etkisiz, ulaşılamayan, zorlanan/tükenen, yalnız, etkileşimsiz, ulaşılamayan” alt kategorilerinde *olumsuz* metaforlar ürettikleri tespit edilmiştir. Bu açıdan bu araştırma Kaplan ve Gülден’in (2021) araştırma bulgularıyla paralellik göstermektedir. Nitekim adı geçen

araştırmacılar da öğretmenlerin uzaktan eğitime hazırlıksız yakalandıklarını ve katılımcılarının neredeyse tamamının çevrimiçi ders anlatma tecrübelerinin olmadığını ortaya koymuşlardır. Ayrıca katılımcıların büyük bir kısmı öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde isteksiz olduğunu belirtmiş, yarısına yakını da bu ve başka nedenlerden ötürü motivasyonlarının düştüğünü ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin algılarının araştırıldığı benzer bir araştırma Kurnaz, Kaynar, Barışık ve Doğrukök (2020) tarafından yapılmıştır. Araştırma bulgularına göre öğretmenlerin; %56'sı çevrimiçi derslerde öğrencilerle görece az aktif iletişim kurduklarını, %46'sı ise yüz yüze eğitimin beceri kazandırmada daha etkili olduğunu düşünmektedirler. Ayrıca katılımcıların %67'si uzaktan eğitimde sayısal derslerin öğretiminin görece zor olduğu, %65'inin beden dilini yeterince kullanamadığı, %79'u ise yüz yüze derslerin görece daha eğlenceli olduğuna ilişkin görüş belirtmişlerdir.

Araştırma sonucunda elde edilen bir diğer sonuca göre katılımcılar *uzaktan eğitimde öğretmene* ilişkin “kaynak, yol gösterici, çalışan/çalayan, etkileyici, ulaşılabilen, birleştirici/bağ kuran” alt kategorilerinde *olumlu* metaforlar üretmişlerdir. Alanyazın incelendiğinde bu çalışmada elde edilen bulguları destekleyen çalışmaların olduğu görülmüştür. Gökmen, Duman ve Horzum (2016) web tabanlı sistemlerin ortaya çıkmasıyla beraber uzaktan eğitimde öğretmenlerin görev ve rollerinde genişleme yaşandığını, öğretmenlerin; tek bilgi kaynağı olmaktan ziyade kaynak sağlayıcı, öğrenme yöneticisi, öğretim tasarımcısı, değerlendirme uzmanı, iletişim uzmanı, teknoloji uzmanı, danışman ve rehber gibi rollere büründüğünü ifade etmektedirler. Demir ve Özdaş (2020), ilkokuldaki uzaktan eğitim faaliyetlerine ilişkin öğretmen görüşlerini inceledikleri çalışmada öğretmenlerin COVID-19 sürecinde gerçekleştirdikleri uzaktan eğitim faaliyetlerini hazırlık, paylaşımında bulunma, ders verme, iletişim ve izleme olmak üzere beş temada toplamışlardır.

“Uzaktan eğitimde öğretmen”e ilişkin katılımcı gruplarının metaforik algıları bütüncül şekilde değerlendirildiğinde; her iki katılımcı grubunda olumlu ve olumsuz kategorilerde metaforlar kullanıldığı, bu kategorilerdeki frekans dağılımlarının birbirine yakın olduğu ve yine her iki grupta katılımcıların yarısından fazlasının olumlu algıya sahip oldukları sonuçlarına ulaşılmıştır. Ayrıca gerek yöneticiler gerekse öğretmenler uzaktan eğitimde öğretmeni daha çok etkisiz bulmaktadırlar. Bu nedenle uzaktan eğitim sürecinin etkili yönetilmesine dönük öğretmenlerin mesleki becerilerinin geliştirilmesi faydalı olacaktır.

Yöneticilerin “uzaktan eğitimde öğrenci”ye ilişkin ürettikleri metaforlar incelendiğinde, çoğunluğunun *olumsuz* yönde görüş bildirdiği başka bir deyişle uzaktan eğitimde öğrenciye ilişkin algılarının olumsuz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yöneticilerin bu olumsuz metaforik algıları “pasif bilgi alıcısı, istediği gibi davranan, ulaşılması güç, zorlanan/tükenen, gelişimi belirsiz” olmak üzere beş alt kategoriye ayrılmaktadır. Bu alt kategoriler kendi içinde değerlendirildiğinde, yöneticiler uzaktan eğitimde öğrencinin daha çok pasif bilgi alıcısı konumunda olduğunu düşünmektedirler. Buna karşılık yalnızca bir yöneticinin, uzaktan eğitim sürecinde öğrencinin “yeşil

domates” gibi olduğunu belirterek gelişiminin belirsiz olduğuna işaret etmesi araştırmada elde edilen dikkat çekici sonuçlardan biridir. Yöneticilerin yarısından azı “uzaktan eğitimde öğrenci”ye ilişkin *olumlu* metaforik algıya sahiptir. Yöneticilerin bu algıları “emek sarf eden, emek sarf edilen, kendine özgü, yön verilmeye çalışılan, değerli” olmak üzere beş alt kategori altına kodlanmıştır. Bu alt kategoriler kendi içinde değerlendirildiğinde; yöneticiler uzaktan eğitimde öğrencinin daha çok emek sarf eden kişi olduğunu düşünmektedirler.

“Uzaktan eğitimde öğrenci”ye ilişkin metaforlar incelendiğinde öğretmenlerin çoğunluğunun *olumsuz* metaforik algıda olduğu tespit edilmiştir. Bu olumsuz metaforik algılar “pasif bilgi alıcısı, istediği gibi davranan, gelişimi belirsiz, ulaşılması güç, ne yapacağını bilemeyen, zorlanan/tükenen, kısıtlanmış” olmak üzere yedi alt kategoriye ayrılmaktadır. Bu alt kategoriler kendi içinde değerlendirildiğinde, öğretmenler uzaktan eğitimde öğrencinin daha çok “pasif bilgi alıcısı” konumunda olduğuna vurgu yapmışlardır. Buna karşılık öğretmenlerin çok azı uzaktan eğitimde öğrencinin “kısıtlanmış” olduğunu düşünmektedir. Öğretmenlerin yarısından azı “uzaktan eğitimde öğrenci”ye yönelik *olumlu* metaforik algıya sahiptir. Öğretmenlerin ürettikleri bu olumlu metaforlar “yetersiz koşullarda gelişmeye çalışan, yön verilmeye çalışılan, emek sarf edilen, emek sarf eden, kendine özgü, değerli” olmak üzere altı alt kategori altına kodlanmıştır. Olumlu metaforlar incelendiğinde uzaktan eğitimde öğrencinin yetersiz koşullarda gelişmeye çalıştığını düşünen öğretmenlerin sayısının çoğunlukta olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bu araştırmada katılımcılar *uzaktan eğitimde öğrenciyi* “pasif bilgi alıcısı, istediği gibi davranan, ulaşılması güç, zorlanan/tükenen, ne yapacağını bilemeyen, kısıtlanmış” alt kategorilerinde *olumsuz* metaforlarla tanımlamışlardır. Alanyazın incelendiğinde bu araştırmadan elde edilen bulguları destekleyen çalışmalara rastlanmıştır. Özdoğan ve Berkant (2020) uzaktan eğitim sürecinde herhangi bir değerlendirme olmamasının ve yaptırımların uygulanmamasının öğrencilerin derslerden uzaklaşmalarına neden olduğu bulgusuna ulaşmışlardır. Metin, Gürbey ve Çevik (2021) öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla 390 öğretmenin katılımıyla gerçekleştirdikleri araştırmada, katılımcılara uyguladıkları “Uzaktan Eğitime Yönelik Görüş Ölçeği”nde yer alan “Uzaktan eğitim öğrencinin derse yönelik motivasyonunu artırır” ifadesine öğretmenlerin %38,7’si “kesinlikle katılmıyorum” %28,5’i ise “katılmıyorum” yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu bulgulardan hareketle, katılımcıların büyük çoğunluğunun uzaktan eğitimde öğrencilerin motivasyon sorunu yaşadığına yönelik görüş bildirdiğini söylemek mümkündür.

Araştırmada elde edilen bir diğer sonuca göre katılımcılar *uzaktan eğitimde öğrenciyi* “emek sarf eden, emek sarf edilen, kendine özgü, yön verilmeye çalışılan, değerli, yetersiz koşullarda gelişmeye çalışan” alt kategorilerinde *olumlu* metaforlarla tanımlamışlardır. Araştırmanın bu sonucun alanyazında birçok araştırma ile paralellik gösterdiğini söylemek mümkündür. Chan, So, Wong, Lee ve Tiwari (2007) uzaktan eğitimin pratik olması nedeniyle bilgi aktarımını kolaylaştırdığı ve etkili olduğu, ayrıca bu türde eğitimin

öğrencilerin kaygı düzeyini azalttığı sonucuna varmışlardır. Bir diğer araştırma Koç (2020) tarafından yapılmış ve araştırmada katılımcıların uzaktan eğitimin öğrenciler için eğitime erişim kolaylığı sunduğu görüşünde oldukları ortaya konmuştur.

“Uzaktan eğitimde öğrenci”ye ilişkin katılımcı gruplarının metaforik algıları bütüncül şekilde değerlendirildiğinde; her iki katılımcı grubunda olumlu ve olumsuz kategorilerde metaforlar kullanıldığı ve yine her iki grupta katılımcıların yarısından fazlasının olumsuz algıya sahip oldukları sonuçlarına ulaşılmıştır. Ayrıca gerek yöneticiler gerekse öğretmenler uzaktan eğitimde öğrenciyi daha çok pasif bulmaktadırlar. Bu bağlamda uzaktan eğitimde öğrenciyi daha aktif kılacak uygulamaların hayata geçirilmesi yerinde olacaktır.

Sonuç olarak bu araştırmada; hem yöneticilerin hem de öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinin öğeleri olan “uzaktan eğitim” ve “uzaktan eğitimde öğrenci”ye ilişkin metaforik algıları çoğunlukla olumsuzdur. Buna karşılık her iki katılımcı grubunda “uzaktan eğitimde öğretmen”e ilişkin metaforik algılar ise olumludur. Bu sonucu; yönetici ve öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde gerek *uzaktan eğitim* gerekse bu süreçte *öğrenciyi* ilişkin algılarının olumsuz, *uzaktan eğitimde öğretmene* ilişkin algılarının ise olumlu olduğu şeklinde okumak mümkündür.

Metaforlar; denetim teorilerini geliştirmede, program geliştirme ve plânlama süreçlerinde, öğrenme-öğretme süreçlerinin düzenlenmesi ve yöntem ve stratejilerin seçiminde öğretmenlere/eğitim yöneticilerine/politikacılar yol gösterici niteliktedir (Akkaya, 2021). Bu nedenle metaforları, metaforik algılardaki farklılıkları ve bu farklılıklara neden olan faktörleri tespit etmeye yönelik yeni araştırmalara ihtiyaç olduğunu söylemek mümkündür.

Çıkar Çatışması ve Etik Bildirimi

Yazarlar, aralarında çıkar çatışması bulunmadığını ve çalışmaya eşit oranda katkı sunduklarını beyan etmiştir. Yazarlar, tüm etik kurallara uyduklarını bildirmiştir. Bu araştırma için Anadolu Üniversitesi kurumundan (29.06.2021 tarihli-81486 karar numaralı) etik izin alınmıştır.

Kaynakça

- Akkaya, B. (2021). The analysis of metaphorical perceptions of teachers related to teachers in terms of teaching approaches they adopt. *Journal of Education and Learning*, 10(5), 109-121. <https://doi.org/10.5539/jel.v10n5p109>
- Alan, Ü. (2021). Distance education during the covid-19 pandemic in turkey: identifying the needs of early childhood educators. *Early Childhood Education Journal*, 49(5), 987-994. <https://doi.org/10.1007/s10643-021-01197-y>
- Aristoteles. (2007). *Poetika*. (S. Rifat, Çev.) Can Yayınları, İstanbul.
- Aydın, İ. H. (2006). Bir felsefi metafor "yolda olmak". *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 6 (4), 9-22. <https://doi.org/10.17755/esosder.65823>

- Balcı, A. (2010). *Açıklamalı eğitim yönetimi sözlüğü*. Pegem Akademi, Ankara.
- Balcı, A. (2003). Eğitim örgütlerine yeni bakış açıları: Kuram araştırma ilişkisi II. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 33(33), 26-61.
- Botha, E. (2009). Why metaphor matters in education. *South African Journal of Education*, 29(4), 431-444.
- Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (COVID-19) Pandemisi Sırasında İlköğretim Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Yönelik İmge ve Algıları: Bir Metafor Analizi. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 1-23. <https://doi.org/10.29065/usakead.777652>
- Cantürk, G., & Cantürk, A. (2021). İngilizce öğretmenlerinin covid-19 küresel salgını sürecinde gerçekleştirdikleri uzaktan eğitim deneyimleriyle ilgili görüşlerinin metaforlar yoluyla belirlenmesi. *International Journal of Current Approaches In Language, Education and Social Sciences*, 3(1), 1-37. <https://doi.org/10.35452/caless.2021.1>
- Chan, S. S., So, W. K., Wong, D. C., Lee, A. C., & Tiwari, A. (2007). Improving older adults' knowledge and practice of preventive measures through a telephone health education during the sars epidemic in hong kong: A pilot study. *International Journal of Nursing Studies*, 44(7), 1120-1127. <https://doi.org/10.1016/j.ijnurstu.2006.04.019>
- Corbin, J., & Strauss, A. (1990). Grounded theory research: procedures, canons and evaluative criteria. *Qualitative Sociology*, 13(1), 3-21. <https://doi.org/10.1007/BF00988593>
- Creswell, J. W. (2013). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches* (3rd edition). SAGE Publication.
- Demirbilek, N., Demirtaş, H., Han, F., & Atila, F. (2021). Distance education concept from school administrator and teachers' perspective. *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 22(1), 446-470. <https://doi.org/10.17679/inuefd.827706>
- Demir, F., & Özdaş, F. (2020). COVID-19 sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi, Salgın Sürecinde Türkiye'de ve Dünyada Eğitim*, 49(1), 273-292. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.775620>
- Duran, A. (2022). Öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin kullandıkları metaforların incelenmesi. *E-Uluslararası Pedagoji Dergisi*, 2(1), 1-16. <https://trdoi.org/10.27579808/e-ijpa.47>
- EBA. (2021). Eğitim Bilişim Ağı. <https://www.eba.gov.tr/#/anasayfa>
- Gökmen, Ö. F., Duman, İ., & Horzum, M. B. (2016). Uzaktan eğitimde kuramlar, değişimler ve yeni yönelimler. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 29-51. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/auad/issue/34059/376987>
- Kaban, A. (2021). Determining teachers', students', and parents' perceptions of distance education through metaphors. *International Journal of Research in Education and Science (IJRES)*, 7(1), 245-264. <https://doi.org/10.46328/ijres.1316>
- Kaleli Yılmaz, G., & Güven, B. (2015). Öğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik algılarının metaforlar yoluyla belirlenmesi. *Türk Bilgisayar ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 6(2), 299-322. <https://doi.org/10.16949/turcomat.75936>

- Kaplan, K., & Gülden, B. (2021). Öğretmen görüşlerine göre salgın (COVID-19) dönemi uzaktan eğitim ortamında. türkçe eğitimi. *Rumeli Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (24), 233-258. <https://doi.org/10.16949/turcomat.75936>
- Kavrayıcı, C., & Kesim, E. (2021). School management during the COVID-19 pandemic: A qualitative study. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 27(1), 1005-1060. <https://doi.org/10.17762/kuey.v27i1.4>
- Kaya, A., & Dilekçi, Ü. (2021). COVID-19 salgını sürecindeki acil uzaktan eğitime ilişkin ebeveynlerin algıları: Bir metafor analizi çalışması. *Trakya Eğitim Dergisi*, 11(3), 1621-1636. <https://doi.org/10.24315/tred.933889>
- Kazu, İ.Y., Bahçeci, F. & Kurtoğlu Yalçın, C. (2021). Öğretmenlerin koronavirüs pandemisi döneminde verdikleri uzaktan eğitime ilişkin metaforik algıları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31(2), 701-715. <https://doi.org/10.18069/firatsbed.814015>
- Keklik, N. (1984). Felsefe bakımından metafor. *İstanbul Üniversitesi Felsefe Arkivi Dergisi* (25), 17-36.
- Koç, E. (2020). Üniversite öğretim elemanlarının gözünden yüksek öğretimde uzaktan öğrenimin değerlendirilmesi. *Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 25-39.
- Kurnaz, A., Kaynar, H., Şentürk Barışık, C., & Doğrukök, B. (2020). Öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi, Salgın Sürecinde Türkiye'de ve Dünyada Eğitim*, 49(1),293-322. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.787959>
- Levine, P. M. (2005). Metaphors and images of classrooms. *Kappa Delta Pi Record*, 41(4),172-175.
- McGlone, M. S. (2007). What is the explanatory value of a conceptual metaphor? *Language & Communication*, 27(2), 109-126.
- MEB. (2021). Milli Eğitim Bakanlığı. <http://covid19.meb.gov.tr/>
- Metin, M., Gürbey, S., & Çevik, A. (2021). COVID-19 pandemi sürecinde uzaktan eğitime yönelik öğretmen görüşleri. *Maarif Mektepleri Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(1), 66-89. <https://doi.org/10.46762/mamulebd.881284>
- Morgan, G. (1998). *Yönetim ve örgüt teorilerinde metafor*. (G. Bulut, Çev.) Türkiye Metal Sanayicileri Sendikası, İstanbul.
- Özdoğan, A. Ç., & Berkant, H. G. (2020). COVID-19 pandemi dönemindeki uzaktan eğitime ilişkin paydaş görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi, Salgın Sürecinde Türkiye'de ve Dünyada Eğitim*, 49 (1), 13-43. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.788118>
- Saban, A. (2009). Öğretmen adaylarının öğrenci kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 281-326.
- TRT. (2021) Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu. <https://www.trtizle.com/canli/tv/trt-eba-ilkokul>
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.

WHO. (2020). *A year without precedent: WHO's COVID-19 response*. World Health Organizations. Retrieved from <https://www.who.int/news-room/spotlight/a-year-without-precedent-who-s-covid-19-response>

Extended Abstract

The purpose of this study is to determine, through the use of metaphors, the perceptions of primary school administrators and teachers towards "distance education," "teachers in distance education," and "students in distance education" during the COVID- 19 pandemic.

This qualitative research includes 219 educators, 53 school administrators, and 166 teachers who worked in public primary schools in Eskişehir during the academic year 2020-2021. The study group was determined using maximum variation sampling. To collect data, a semi-structured form with demographic information and three questions was created using Google Form. The form's first section contained personal information, while the second section included three questions. Participants were asked in the first question, "Distance education is like... Because...", in the second question, "Distance education teachers are like... Because...", and in the third question, "Distance education students are like... Because..."

When administrators' metaphors about distance education were examined, it was discovered that almost all (90.6 percent) had negative attitudes. These negative metaphorical perceptions of administrators are classified into five types: mandatory, ineffective, unsafe, non-interactive, and complex. Distance education is frequently perceived as difficult by administrators. Only two administrators said distance education is difficult in the subcategory with the fewest responses.

Few administrators (9.4%, f=5) have a metaphorically positive perception of "distance learning." These positive perceptions fall into two subcategories: useful and valuable. Administrators overwhelmingly perceive distance learning as useful. However, only one of the managers mentioned the importance of distance learning.

Teachers were found to have overwhelmingly negative metaphorical perceptions of "distance education" (83.8 percent). There are five subcategories of negative metaphorical perceptions of teachers: "inactive," "ineffective," "compelling," "ambiguous," and "complex." The majority of teachers (30.1%) emphasized the importance of interaction in distance education.

However, only 7.8 percent of teachers thought distance education was difficult. Surprisingly few teachers have a positive metaphorical impression of "distance education" (16.2 percent). Teachers' positive metaphors were classified into three subcategories: valuable, accessible, and useful. These findings suggest that educators and administrators have similar points of view. Teachers, like administrators, have emphasized the value of distance education; however, unlike administrators, they have stated that the process is somewhat accessible (1.8 percent). Almost half (45.3%)

of the metaphors used by administrators to describe the "distance education teacher" are negative. These negative metaphorical perceptions of administrators are divided into four categories: ineffective, unattainable, difficult/exhausted, and lonely. Administrators consider distance education to be more difficult (30.2 percent). Only two administrators stated that the teacher was the only person involved in the distance learning process.

The "distance teacher" has a favorable metaphorical perception among 54.7 percent of administrators. Administrator perceptions are divided into five categories: source, leader, employee/effort, impressive, and accessible. Distance educators are primarily viewed as a resource by administrators. Two administrators, on the other hand, believe that the position of distance education instructor is both impressive and accessible. The study's findings show that administrators have similar perspectives on both the good and bad aspects of distance education teachers.

When the metaphors for "distance education teacher" were examined, it was discovered that nearly half of the teachers (48.2 percent) had a negative metaphorical perception. These negative metaphorical perceptions include "ineffective," "forced/exhausted," "non-interactive," "lonesome," and "unreachable." Distance education, according to teachers, is becoming increasingly ineffective (22.8 percent). Only 1.2 percent of teachers, on the other hand, believe that distance education cannot reach teachers.

Over 51.8 percent of teachers have a positive metaphorical perception of "distance education teacher." Positive metaphors used by teachers were coded into five subcategories: "guiding, working/striving, resource, influencing, and uniting/connecting." When teachers were asked about positive metaphors, they said they were a better way to help students learn from a distance.

When administrators' metaphors about students in distance education were examined, it was discovered that the majority (65.9 percent) had a negative opinion. These negative metaphorical perceptions of administrators are divided into five categories: passive receiver of information, acting on their own judgment, difficult to reach, difficulty/exhaustion, and uncertain development. Distance learners, according to administrators (30.2 percent), are mostly passive recipients of information. One of the most intriguing survey findings was that only one administrator mentioned the student's uncertain development, comparing it to a "green tomato" in the distance education process.

Only 34.1 percent of administrators had a favorable metaphorical impression of "distance learning students." The perceptions of these administrators were coded into five sub-categories: busy, tedious, unique, directed, and valuable. Administrators believe that the student makes the most effort in distance learning.

When the metaphors associated with "distance learners" were examined, it was discovered that the majority of teachers (61.5 percent of the sample) had a negative metaphorical perception. These negative metaphorical perceptions are classified as "passive recipient of information, acting on one's judgment, uncertain development, difficult to reach, not knowing what to do, having difficulty/exhaustion, and restricted." Distance learners (25.9 percent) are primarily passive recipients of information, according to teachers. However, few educators (2.5 percent nationwide) believe that distance learning limits students.

Only 38.5 percent of teachers have a positive metaphorical perception of "distance students." Positive metaphors used by teachers were coded into six subcategories: "trying to develop under adversity, trying to be directed, trying hard, making an effort, and being unique and valuable." The majority of teachers believed that distance education students were attempting to develop under insufficient conditions.

In conclusion, administrators' and teachers' metaphorical perceptions of "distance education" and "students in distance education," which are elements of the distance education process, are predominantly negative, according to this study. On the other hand, both groups of participants have a favorable opinion of "distance education teachers."

At the same time, metaphors guide teachers/education administrators/policymakers in developing supervisory theories, developing curriculum and planning processes, regulating learning/teaching processes, and selecting methods and strategies (Akkaya, 2021). Determining metaphors, differences in metaphor perceptions, and the causes of these differences require further research.